

Utbildningsutskottets betänkande 2025/26:UbU11

Vuxenutbildning

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om vuxenutbildning med hänvisning till gällande bestämmelser, vidtagna åtgärder och pågående arbete. Motionerna tar upp frågor som bl.a. rör utbudet och behovet av vuxenutbildning, utveckling av yrkeshögskolan, stöd och kontroll inom den kommunala vuxenutbildningen samt utbildningen i svenska för invandrare.

I betänkandet finns 13 reservationer (S, V, C, MP).

Behandlade förslag

51 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Utskottets överväganden.....	7
Utbud och behov av vuxenutbildning.....	7
Utskottets ställningstagande.....	16
Utveckling av yrkeshögskolan.....	18
Utskottets ställningstagande.....	22
Kommunal vuxenutbildning	23
Utskottets ställningstagande.....	32
Utbildning i svenska för invandrare	33
Utskottets ställningstagande.....	40
Motioner som bereds förenklat.....	41
Reservationer	42
1. Behov av utbildning inom vissa områden, punkt 1 (C)	42
2. Behov av utbildning inom vissa områden, punkt 1 (MP)	42
3. Regionalt yrkesvux, punkt 2 (S)	43
4. Lärlingsutbildning, punkt 3 (C)	44
5. Utveckling av yrkeshögskolan, punkt 4 (C)	44
6. Tillsyn och kontroll, punkt 5 (V)	45
7. Stöd och elevhälsa, punkt 6 (S)	46
8. Läromedel, punkt 7 (S)	46
9. Läromedel, punkt 7 (V)	47
10. Komvux som anpassad utbildning, punkt 8 (S)	48
11. Utbildning i svenska för invandrare, punkt 9 (S).....	48
12. Utbildning i svenska för invandrare, punkt 9 (V, MP)	49
13. Utbildning i svenska för invandrare, punkt 9 (C)	50
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	52
Motioner från allmänna motionstiden 2025/26	52
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	58

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Utbud och behov av vuxenutbildning

1. Behov av utbildning inom vissa områden

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1196 av Magnus Resare (M) yrkande 3,

2025/26:2303 av Patrik Lundqvist m.fl. (S),

2025/26:2822 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 35,

2025/26:3282 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 23 och

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 31 och 119.

Reservation 1 (C)

Reservation 2 (MP)

2. Regionalt yrkesvux

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:3245 av Camilla Brunsberg och Marlène Lund Kopparklint
(båda M) yrkande 3 och

2025/26:3810 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 69.

Reservation 3 (S)

3. Lärlingsutbildning

Riksdagen avslår motion

2025/26:3189 av Anders Ådahl m.fl. (C) yrkande 7.

Reservation 4 (C)

Utveckling av yrkeshögskolan

4. Utveckling av yrkeshögskolan

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:3185 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 7,

2025/26:3189 av Anders Ådahl m.fl. (C) yrkande 2 och

2025/26:3249 av Camilla Brunsberg (M) yrkandena 1 och 2.

Reservation 5 (C)

Kommunal vuxenutbildning

5. Tillsyn och kontroll

Riksdagen avslår motion

2025/26:973 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 15 och 16.

Reservation 6 (V)

6. Stöd och elevhälsa

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:613 av Marie Olsson (S) och

2025/26:3810 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 65.

Reservation 7 (S)

7. Läromedel

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:2791 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkande 26 och

2025/26:3810 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 66.

Reservation 8 (S)

Reservation 9 (V)

8. Komvux som anpassad utbildning

Riksdagen avslår motion

2025/26:3810 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 67.

Reservation 10 (S)

Utbildning i svenska för invandrare

9. Utbildning i svenska för invandrare

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1563 av Lili André (KD),

2025/26:3039 av Cecilia Gustafsson (M),

2025/26:3190 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkandena 29 och 30,

2025/26:3365 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 3 och

2025/26:3810 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkandena 72, 79 och 80.

Reservation 11 (S)

Reservation 12 (V, MP)

Reservation 13 (C)

Motioner som bereds förenklat

10. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 22 januari 2026

På utbildningsutskottets vägnar

Fredrik Malm

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Malm (L), Anders Ygeman (S), Patrick Reslow (SD), Kristina Axén Olin (M), Linus Sköld (S), Robert Stenkvist (SD), Caroline Helmersson Olsson (S), Johanna Rantsi (M), Mats Wiking (S), Jörgen Grubb (SD), Oliver Rosengren (M), Mathias Bengtsson (KD), Niels Paarup-Petersen (C), Anders Alftberg (SD), Camilla Hansén (MP), Niklas Sigvardsson (S) och Nadja Awad (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utbildningsutskottet 51 motionsyrkanden om vuxenutbildning från allmänna motionstiden 2025/26. Av dessa bereds 23 motionsyrkanden i förenklad ordning eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden. En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilaga 1. Motionsyrkanden som bereds förenklat listas i bilaga 2.

Motionsyrkandena tar upp frågor som bl.a. rör utbudet och behovet av vuxenutbildning, utveckling av yrkeshögskolan, stöd och kontroll inom den kommunala vuxenutbildningen samt utbildningen i svenska för invandrare.

Utskottets överväganden

Utbud och behov av vuxenutbildning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om behov av utbildning inom vissa områden, regionalt yrkesvux och lärlingsutbildning.
Jämför reservation 1 (C), 2 (MP), 3 (S) och 4 (C).

Motionerna

Behov av utbildning inom vissa områden

I partimotion 2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 31 efterfrågar motionärerna satsningar på utbildning och kompetensförsörjning för den cirkulära ekonomin och i yrkande 119 vidareutbildningar för cirkulärt byggande och demontering. Det krävs enligt motionärerna både omställning och utbildning av befintlig arbetskraft och ny arbetskraft. Motionärerna vill stärka yrkesutbildningen när det gäller bl.a. återbruk, återvinning och resurseffektivitet.

I kommittémotion 2025/26:2822 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 35 anför motionärerna att det saknas kompetens för att kunna minska det ständigt vidgade glapp som finns mellan en accelererande digitalisering och en god cybersäkerhet. Motionärerna ser bl.a. yrkeshögskolan som en viktig aktör att involvera när samhällets cyberkompetens breddas.

I kommittémotion 2025/26:3282 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 23 framför motionärerna att det finns stora behov av vidareutbildning och möjligheter för fler att byta yrkesväg i samband med den gröna omställningen. Om rätt utbildad arbetskraft finns lokalt och regionalt blir de nya gröna industrierna arbetstillfällen på plats, och inte bara något som leder till tillfällig inflyttning från andra orter och länder, enligt motionärerna.

I motion 2025/26:2303 av Patrik Lundqvist m.fl. (S) vill motionärerna att Sveriges kompetens på högspänningsområdet ska ses över och säkras. Enligt motionärerna är Sveriges beroende av utländska kompetenser på området en svaghet som behöver åtgärdas.

I motion 2025/26:1196 av Magnus Resare (M) yrkande 3 efterfrågar motionären möjligheter att integrera taxiförarutbildningar i befintliga vuxenutbildningsformer, t.ex. inom regionalt yrkesvux, och ett införande av yrkeshögskolekurser riktade mot taxibranschen.

Regionalt yrkesvux

I kommittémotion 2025/26:3810 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 69 vill motionärerna att statsbidraget för yrkesutbildningar på komvux ska utvecklas.

Det behövs enligt motionärerna ett mer långsiktigt grundbidrag till regionalt yrkesvux.

I motion 2025/26:3245 av Camilla Brunsberg och Marlène Lund Kopparklint (båda M) yrkande 3 vill motionärerna att orsakerna till de höga nivåerna av återlämnade medel inom regionalt yrkesvux ska utredas och att det ska ses över hur resurserna kan användas mer effektivt.

Lärlingsutbildning

I kommittémotion 2025/26:3189 av Anders Ådahl m.fl. (C) yrkande 7 vill motionärerna göra det möjligt för den som anställer en lärling att själv få bestämma vilken elev som ska få gå lärlingsutbildningen. Motionärerna önskar att lärlingsutbildningarna ska reformeras så att de bättre kan tillgodose arbetsmarknadens behov.

Bakgrund och gällande rätt

Kommunal vuxenutbildning

Övergripande om kommunal vuxenutbildning

Kommunal vuxenutbildning (komvux) är en skolform inom skolväsendet (1 kap. 1 § skollagen [2010:800]). Kommunerna är huvudmän för utbildning inom skolformen och ska tillhandahålla kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå, på gymnasial nivå, som anpassad utbildning på grundläggande nivå, som anpassad utbildning på gymnasial nivå samt i svenska för invandrare (20 kap. 3 § skollagen). Yrkesutbildning erbjuds inom komvux på gymnasial nivå och komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå.

Målen för komvux är enligt skollagen att vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande, ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt ges möjlighet att främja sin personliga utveckling. Utbildningen ska ge en god grund för fortsatt utbildning och vara en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet. Utgångspunkten för utbildningen ska vara elevens behov och förutsättningar (20 kap. 2 § skollagen).

Yrkesutbildning inom komvux

Det finns flera möjligheter till yrkesutbildning inom komvux, bl.a. sammanhållna yrkesutbildningar av varierande längd och innehåll, s.k. yrkespaket. I enlighet med riksdagens beslut (prop. 2021/22:159, bet. 2021/22:UbU25, rskr. 2021/22:411) är sammanhållna yrkesutbildningar nu även reglerade i skollagen (20 kap. 6 a §). En nationell sammanhållen yrkesutbildning ska ge kunskaper som motsvarar kompetenskraven på nationell nivå inom ett yrkesområde där det ställs särskilda krav på ett nationellt likvärdigt innehåll i utbildningen (2 kap. 10 b § förordningen [2011:1108] om vuxenutbildning).

Statens skolverk (Skolverket) fastställer innehållet i yrkesämnena och tar fram exempel eller föreskrifter om innehållet i sammanhållna yrkesutbildningar. I sitt arbete med att utforma och revidera styrdokument för gymnasial yrkesutbildning rådgör Skolverket bl.a. med de olika nationella programråden för gymnasial yrkesutbildning, som myndigheten ansvarar för (10 § förordningen [2015:1047] med instruktion för Statens skolverk och 2 kap. 10 b § förordningen om vuxenutbildning). Det finns i dag 13 nationella programråd som främst består av branschföreträdare och företrädare för arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer. Arbetet i programrådena omfattar både ungdomsskolan och komvux och ska syfta till att göra utbildningssystemet mer flexibelt och lyhört för arbetsmarknadens behov och initiativ från huvudmännen. Därmed ska utbildningsutbudet bättre kunna matchas mot de kompetenser som arbetsmarknaden efterfrågar och elevers övergång från yrkesutbildning till arbetsliv underlättas (skolverket.se).

Läringsutbildning för vuxna

Sammanhållna yrkesutbildningar inom komvux kan ges i form av lärlingsutbildning. Lärlingsutbildningen ska syfta till att ge eleverna en grundläggande yrkesutbildning, ökad arbetslivserfarenhet och en möjlighet att under en handledares ledning på en arbetsplats få kunskaper inom ett yrkesområde. Rektorn ska se till att ett utbildningskontrakt upprättas när lärlingsutbildning påbörjas, vilket ska undertecknas av den ansvarige på arbetsplatsen och rektorn (11–13 §§ förordningen [2016:937] om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning).

Arbetsmarknadens behov ska vägas in vid planering och dimensionering

I juni 2022 beslutade riksdagen om ändringar i skollagen för att underlätta ungdomars och vuxnas etablering på arbetsmarknaden och förbättra kompetensförsörjningen till välfärden och näringslivet (prop. 2021/22:159, bet. 2021/22:UbU25, rskr. 2021/22:411). Lagändringarna som rör planeringen och dimensioneringen av gymnasial utbildning trädde i kraft den 1 juli 2023 och tillämpas för komvux del på utbildning som påbörjas efter den 31 december 2024. Det innebär bl.a. att arbetsmarknadens behov ska ha betydelse vid planeringen och dimensioneringen av vissa utbildningar inom komvux och att kommunerna ska samverka genom avtal med minst två andra kommuner i ett primärt samverkansområde (2 kap. 2 a och b §§ och 20 kap. 16 a § skollagen). Det ska också vara möjligt att fritt söka till yrkesutbildningar inom komvux som erbjuds i det primära samverkansområdet som den sökande är hemmahörande i (20 kap. 19 d § skollagen).

Skolverket ska vidare i enlighet med sin instruktion (6 a §) kontinuerligt utarbeta regionala planeringsunderlag som behövs till stöd för huvudmännens arbete med planering, dimensionering och erbjudande av yrkesutbildning inom komvux. Planeringsunderlagen ska ge en bild av kompetensbehoven utifrån statistiska analyser och regionernas bedömningar baserat på bl.a. dialoger med arbetsgivare och branscher.

Av Skolverkets instruktion (9 §) framgår det också att myndigheten ska bidra till och redovisa sitt arbete med att trygga den nationella kompetensförsörjningen och underlätta elevers etablering på arbetsmarknaden samt att myndigheten ska följa upp och analysera kvinnors och mäns etablering på arbetsmarknaden eller fortsatta studier, efter avslutad utbildning. Vidare framgår det att myndigheten ska främja utvecklingen av yrkesutbildningens kvalitet och attraktionskraft samt stödja utvecklingen av berörda myndigheters och branschorganisationers samarbete i fråga om gymnasial yrkesutbildning.

Regionalt yrkesvux

Om regionalt yrkesvux

Den 1 januari 2017 infördes en modell för statsbidrag för en regionaliserad yrkesutbildning för vuxna, s.k. regionalt yrkesvux. Inom statsbidraget kan kommuner söka bidrag för att finansiera yrkesinriktad kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på gymnasial nivå. Bestämmelser om statsbidraget regleras i förordningen (2016:937) om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning (nedan statsbidragsförordningen). Bidraget ska ge fler vuxna en möjlighet att gå en yrkesutbildning på gymnasial nivå eller som anpassad utbildning på gymnasial nivå.

Från och med 2025 samlas de tidigare olika statsbidragen för yrkesvux, yrkesvux kombination, lärlingsvux, lärlingsvux kombination och yrkesförare i ett enda statsbidrag – regionalt yrkesvux. Skolverket fördelar statsbidraget och ska enligt statsbidragsförordningen ta hänsyn till arbetslösheten och arbetsmarknadens behov.

Utbildningarna inom regionalt yrkesvux ska planeras och bedrivas i samverkan mellan flera kommuner. Syftet är att öka utbudet av utbildningar för den enskilda individen och att tillgodose arbetsmarknadens behov i de samverkande kommunerna. Sammansättningen av utbildningen planeras efter samråd med företrädare för arbetsgivare och organisationer eller verksamma inom de branscher som finns företrädade i de samverkande kommunerna. Även regionen i det eller de län som de samverkande kommunerna tillhör och Arbetsförmedlingen ska medverka i planeringen av utbudet av utbildningarna. Vidare framgår det av statsbidragsförordningen att elevernas tidigare förvärvade kunskaper och kompetens ska tas till vara och att eleverna ska erbjudas studie- och yrkesvägledning (20 §).

Utbildningen inom regionalt yrkesvux ska bedrivas som en sammanhållen utbildning. De samverkande kommunerna kan även erbjuda enstaka nivåer i ämnen som är relevanta för ett yrkesområde utifrån elevernas behov. Utbildningen ska organiseras så att eleverna vid behov kan kombinera utbildningen med annan utbildning inom kommunal vuxenutbildning. Elever som har behov av det ska erbjudas möjlighet att kombinera utbildning i svenska som andraspråk på grundläggande nivå och utbildning i sfi med yrkesutbildning i regionalt yrkesvux (4–7 §§).

Uppföljning av statsbidraget för regionalt yrkesvux

Skolverket ska i enlighet med statsbidragsförordningen följa upp vilka utbildningar statsbidraget för regionalt yrkesvux har använts till och hur bidraget har använts uppdelat på bl.a. kön, ålder, tidigare utbildningsnivå samt andel utrikes och inrikes födda. Av uppföljningen ska det även framgå i vilken utsträckning elever som slutfört regionalt yrkesvux är sysselsatta i arbete. Av myndighetens senaste uppföljning från oktober 2025 (Skolverkets dnr 2025:2875) framgår det bl.a. att antalet elever inom regionalt yrkesvux nästan fördubblades från 2017 till 2024, från 37 700 elever 2017 till 72 600 elever 2024, även om antalet minskade med 2 procent från 2023 till 2024. En anledning till ökningen av antalet elever sedan 2017 är enligt Skolverket att det totala statsbidraget ökat under åren. År 2017 hade Skolverket knappt 1 400 miljoner kronor att fördela och 2024 uppgick bidraget till 4 337 miljoner kronor. Totalt sökte kommunerna statsbidrag inom regionalt yrkesvux för 5 344 miljoner kronor under 2024.

Av de elever som deltog i statsbidragsfinansierad utbildning och avslutade komvux 2022 hade 50 procent en etablerad ställning på arbetsmarknaden året efter studierna. Sett till arbetsmarknadsanknytning i en vidare bemärkelse, dvs. även inkluderat de som hade en osäker eller svag ställning, hade 80 procent av eleverna någon form av anknytning till arbetsmarknaden året efter avslutade studier. De elever som läst en längre yrkesutbildning är etablerade på arbetsmarknaden i samma utsträckning som de som läst en kortare yrkesutbildning, 56 procent hade en etablerad ställning på arbetsmarknaden året efter. Däremot är det en större andel av de som läst en kortare yrkesutbildning som varken studerar eller arbetar året efter avslutade studier jämfört med de som läst en längre yrkesutbildning.

Yrkeshögskolans eftergymnasiala utbildningar

Övergripande om yrkeshögskolan

Eftergymnasiala yrkesutbildningar inom yrkeshögskolan regleras främst i lagen (2009:128) om yrkeshögskolan och förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan.

Yrkeshögskolans program ska svara mot arbetslivets behov av kvalificerad arbetskraft och de drivs i nära samverkan med företag och organisationer. Programmen inom yrkeshögskolan är eftergymnasiala och oftast mellan ett och två år långa. Under utbildningen kombineras teoretiska studier med arbetsplatsförlagda kurser som kallas lärande i arbete (LIA). Ett program som leder till en kvalificerad yrkeshögskoleexamen omfattar minst 400 yrkeshögskolepoäng, dvs. två års heltidsstudier (myh.se).

Inom yrkeshögskolan finns också kurser för yrkesverksamma som svarar mot ett behov av fördjupad, breddad eller förnyad kompetens i arbetslivet. Kurser inom yrkeshögskolan infördes 2020 (U2019/04228/GV). Syftet med

att inrätta kurser och kurspaket var att man ville ytterligare utveckla yrkeshögskolans flexibilitet och utbildningsformens möjlighet att svara mot behov av fördjupad, breddad eller förnyad kompetens i arbetslivet.

Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) är förvaltningsmyndighet för yrkeshögskolan (se även s. 16 f.).

Arbetsmarknadens behov av yrkeshögskoleutbildning

MYH har i uppdrag att analysera behovet av utbildningar inom yrkeshögskolan (2 § förordningen [2011:1162] med instruktion för Myndigheten för yrkeshögskolan). I en särskild rapportserie presenterar myndigheten områdesanalyser. Ett stort antal områdesanalyser har publicerats under de senaste åren. I varje analys grupperas flera utbildningsinriktningar som kan kopplas till ett visst område. När en områdesanalys tas fram görs avstämningar med berörda branscher och aktörer som kan bidra till att ge en samlad bild av efterfrågan på kompetens på nationell och regional nivå. För att få information om kompetensbehoven på regional nivå samarbetar myndigheten t.ex. med ansvariga för regional utveckling i regionerna.

MYH har också haft i uppdrag att analysera och redovisa hur utbildningsutbudet inom yrkeshögskolan (YH) kan behöva anpassas på längre sikt med anledning av energi- och klimatomställningen (U2023/02905). Uppdraget redovisades i september 2024 i rapporten Yrkeshögskolans bidrag till klimatomställningen och det framtida behovet av anpassning till arbetsmarknadens kompetensbehov och svensk konkurrenskraft. I rapporten identifierar myndigheten bl.a. ett antal områden som efterfrågas av flera aktörer och som antingen är nödvändiga för omställningen eller kan fungera som möjliggörare för utvecklingen. Myndigheten bedömer utifrån sin analys av långsiktiga prognoser, branschrapporter och kontakt med berörda branschorganisationer, att dimensioneringen av YH-program inom samhällsbyggnad och byggteknik samt teknik och tillverkning bör bibehållas och kan behöva växa något ytterligare baserat på efterfrågan på avancerade tekniker. För utbildningsområdet data och it gör myndigheten bedömningen att dimensioneringen av YH-program kan behöva justeras både uppåt och nedåt framöver, eftersom utvecklingen går mycket fort inom detta område. Myndigheten bedömer vidare att YH-kurser kommer att utgöra en betydelsefull del av yrkeshögskolan.

Omställningsstudiestöd

Sedan januari 2023 finns det ett nytt omställningsstudiestöd för att förbättra förutsättningarna för vuxna att finansiera studier som kan stärka deras framtida ställning på arbetsmarknaden och därmed förbättra omställningen på arbetsmarknaden. Omställningsstudiestödet ska förbättra studieförutsättningarna för personer som är mitt i arbetslivet och etablerade på arbetsmarknaden, så att de kan om- eller vidareutbilda sig. Omställningsstudiestöd får lämnas för en utbildning som kan antas stärka den studerandes framtida ställning på arbetsmarknaden med beaktande av arbetsmarknadens behov. Det ska alltså

finnas ett behov av arbetskraft eller den sortens kompetens på arbetsmarknaden. Om det råder brist på personer med kompetensen i den region den sökande bor i kan stödet ibland beviljas även om det inte råder brist nationellt. Den relevanta omställningsorganisationen bedömer om utbildningen stärker personens ställning på arbetsmarknaden.

Riksdagen beslutade i november 2024 om regelförenklingar för omställningsstudiestödet (prop. 2023/24:168, bet. 2024/25:UbU5, rskr. 2024/25:30). Ändringarna syftar till att skapa ett mer effektivt och ändamålsenligt omställningsstudiestöd och innebär bl.a. att bestämmelserna förenklas för att korta Centrala studiestödsnämndens handläggningstider och att möjligheterna att få omställningsstudiestöd för dem som arbetar inom ett bristyrke ökar. Ändringarna trädde i kraft den 1 januari 2025.

Klimathandlingsplanen

I februari 2024 överlämnade regeringen sin klimathandlingsplan till riksdagen (skr. 2023/24:59). Regeringen bedömde i handlingsplanen bl.a. att Sverige behöver fler personer med gedigna kunskaper inom naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik. Regeringen bedömde vidare att riktade insatser borde genomföras vid behov för att stärka kompetensförsörjningen i samband med stora företagsetableringar och företagsexpansioner i de delar av landet där kompetensbrist annars riskerar att begränsa den gröna omställningen. Klimatomställningen kräver enligt regeringen kompetens på flera nivåer, bl.a. på gymnasial nivå och yrkeshögskolenivå, både inom näringslivet och inom offentlig sektor. I utbildningsutskottets yttrande över klimathandlingsplanen instämde utskottet i att det är viktigt att det finns tillgång till arbetskraft med rätt kompetens för att klimatpolitiken ska kunna genomföras. Förutom att det är viktigt att fler personer med nödvändig kompetens utbildas finns det enligt utskottet också behov av möjligheter till omställning och vidareutbildning för personer som redan är yrkesverksamma (skr. 2023/24:59, yttr. 2023/24:UbU3y, bet. 2023/24:MJU15, rskr. 2023/24:191).

Pågående arbete

Satsningar på yrkesutbildning

Det har på senare år gjorts flera satsningar på att förbättra utbud och tillgång till yrkesutbildning för vuxna. I vårändringsbudgeten för 2025 aviserade regeringen en rad satsningar på arbetsmarknad och utbildning för att få fler människor i arbete. Det handlade bl.a. om medel för att förstärka yrkeshögskolan så att tillgången till yrkesutbildningar förbättras, med inriktning mot korta kurser samt medel till fler platser inom den yrkesinriktade vuxenutbildningen för att förbättra tillgången till arbetskraft med rätt utbildning och för att fler snabbt ska kunna komma i arbete. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (prop. 2024/25:99, bet. 2024/25:FiU21, rskr. 2024/25:258).

Regeringen konstaterar i budgetpropositionen för 2026 att det fortfarande finns behov av mer arbetskraft med gymnasial yrkeskompetens och utbildningsplatser inom gymnasial yrkesutbildning för vuxna i hela landet och regeringen gör ytterligare satsningar på yrkesutbildning, bl.a. medel till fler utbildningsplatser inom yrkeshögskolan och satsningar på regionalt yrkesvux (prop. 2025/26:1 utg.omr. 16, s.113). Riksdagen har beslutat i enlighet med regeringens förslag (prop. 2025/26:1, bet. 2025/26:UbU1, rskr. 2025/26:124).

Utredning om statsbidrag för yrkesutbildning och lärlingsutbildning

Yrkesvuxutredningen (U 2022:05) redovisade sitt uppdrag i februari 2024 i betänkandet Växla yrke som vuxen – en reformerad vuxenutbildning och en ny yrkesskola för vuxna (SOU 2024:16). I utredningens uppdrag ingick att undersöka hur yrkesutbildningen inom komvux kan bli mer effektiv och bättre anpassad efter de behov som finns, både på arbetsmarknaden och hos individer (dir. 2022:84), och att föreslå hur en ny form av yrkesutbildning på gymnasial nivå för vuxna kan införas (dir. 2023:110). Utredningen föreslår bl.a. en ny utbildningsform, benämnd yrkesskola, som ska utgå från modellen för yrkeshögskolan och inte ingå i skolväsendet, men även andra reformer som är tänkta att lösa problem med kompetensförsörjning. Bland dessa finns förslag om att kunna rikta satsningar särskilt till kommuner med stora utbildningsbehov (s. 344 f.).

Yrkesvuxutredningen skulle även undersöka och vid behov föreslå åtgärder för att åstadkomma mer långsiktighet och förutsägbarhet i statens finansiering av yrkesutbildning inom komvux. Vidare skulle utredningen utreda hur statsbidraget för regionalt yrkesvux skulle kunna förändras för att bättre möta stora och snabbt uppkomna utbildningsbehov lokalt och regionalt.

I betänkandet föreslår Yrkesvuxutredningen en rad förändringar för att göra statsbidraget mer ändamålsenligt, långsiktigt och flexibelt. Utredningen föreslår bl.a. att statsbidraget ska delas upp i två delar. Huvuddelen ska bestå av en grundfinansiering som ska beslutas för tre år. Genom att grundbidraget beslutas för tre år kommer kommunernas möjlighet att planera verksamheten enligt utredningen att förbättras betydligt. De ekonomiska riskerna med att satsa på dyrare yrkesutbildningar kommer samtidigt att minska, enligt utredningen.

Utredningen lämnar också flera förslag på hur lärlingsutbildningen inom komvux ska kunna utvecklas och därmed växa i omfattning, bl.a. genom att arbetsgivare får ett större ansvar och inflytande över lärlingsutbildningen och genom att utbildningen regleras i skollagen (s. 303 f.). Vidare föreslås bl.a. nya urvalsregler och möjligheter till mer inflytande för arbetsgivare vid antagning av elever till lärlingsutbildning.

Utredningens betänkande har remitterats och bereds inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Förändringar av statsbidraget för regionalt yrkesvux

Statsbidraget för regionalt yrkesvux finansierar en stor del av de yrkesutbildningsplatser på gymnasial nivå som finns inom komvux. Kommunernas nyttjande av statsbidraget har dock under en längre tid varit lågt, trots de stora behoven på arbetsmarknaden. I det ovan nämnda betänkandet Växla yrke som vuxen – en reformerad vuxenutbildning och en ny yrkesskola för vuxna (SOU 2024:16) föreslår Yrkesvuxutredningen en rad förändringar för att göra statsbidraget mer ändamålsenligt, långsiktigt och flexibelt.

Regeringen har också under de senaste åren genomfört flera förändringar av statsbidraget. Det gäller bl.a. sammanslagningen av flera statsbidrag till ett (se ovan), höjningar av ersättningsnivåer i statsbidraget och möjligheter för Skolverket att bevilja statsbidrag för två år i taget. I budgetpropositionen för 2026 konstaterar regeringen att nyttjandegraden fortfarande är för låg och skiljer sig mycket mellan landets olika kommuner. Det innebär att antalet genomförda utbildningar inte motsvarar de satsningar staten gör på regionalt yrkesvux. Det är enligt regeringen särskilt svårt att få till stånd bl.a. dyrare utbildningar inom investeringstunga områden. Regeringens förändringar av statsbidraget syftar bl.a. till att öka antalet faktiskt genomförda utbildningar, få till stånd fler utbildningar inom de områden där utbildningarna kostar mer att arrangera och att utbildningar ska kunna genomföras med bibehållen kvalitet (prop. 2025/26:1 utg.omr. 16 s. 113). Förändringarna innefattar bl.a. en differentiering av ersättningsnivåer, så att dyra utbildningar får mer ersättning och billiga utbildningar får mindre och att kommunerna ska kunna bevilja statsbidrag för upp till tre år i taget. Riksdagen har beslutat i enlighet med regeringens förslag (prop. 2025/26:1, bet. 2025/26:UbU1, rskr. 2025/26:124). Av budgetpropositionen framgår vidare att ytterligare förändringar planeras efter riksdagens beslut om budgeten (prop. 2025/26:1 utg.omr.16 s. 113).

Pilotverksamhet med en ny form av gymnasial yrkesutbildning

Sedan 2024 pågår en pilotverksamhet med nationell yrkesutbildning på gymnasial nivå. MYH ansvarar för genomförandet. Utbildningarna inom pilotverksamheten ska möta arbetslivets behov och syftar till att de studerande snabbt ska komma i arbete inom bristyrken. De utbildningsområden som bl.a. har varit aktuella för ansökan är bygg och anläggning, el och energi, fordon och transport samt vvs och fastighet. Intresset för att anordna nationella yrkesutbildningar har enligt MYH varit stort (myh.se). I årsredovisningen skriver MYH att myndighetens initiala bedömning är att nationell yrkesutbildning kan bidra till att fler yrkesutbildas med den kompetens som efterfrågas på arbetsmarknaden. Enligt årsredovisningen ökar pilotverksamheten utbudet av yrkesutbildningar som inte erbjuds inom andra utbildningsformer eller som erbjuds i för liten omfattning. Genom att utbildningarna är riksrekryterande och svarar mot nationella kompetensbehov, stärks de vuxnas möjligheter till livslångt lärande och omställning i hela landet. Att

utbildningarna är korta och praktiskt inriktade och kan ge möjlighet till anställning inom ett bristyrke på arbetsmarknaden är ett återkommande skäl till att de studerande sökt sig till en nationell yrkesutbildning, oavsett vilken ställning på arbetsmarknaden eller utbildningsnivå de haft sedan tidigare (Myndigheten för yrkeshögskolans årsredovisning för 2024).

I 2025 års ekonomiska vårproposition (prop. 2024/25:100) aviserade regeringen en förlängning av pilotverksamheten t.o.m. 2028 i avvaktan på en utvärdering. Regeringen bedömer att det finns möjligheter att bredda utbudet av utbildningar och öka antalet utbildningsplatser. Därför föreslår regeringen att medel avsätts för detta i budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 16 s. 114). Riksdagen har beslutat i enlighet med regeringens förslag (prop. 2025/26:1, bet. 2025/26:UbU1, rskr. 2025/26:124).

Myndighetssamverkan för kompetensförsörjning

Myndighetssamverkan inom området kompetensförsörjning initierades i början av 2020 och formaliserades under 2022. MYH samordnar i enlighet med sitt regleringsbrev denna samverkan, och utöver MYH deltar Skolverket, Universitetskanslersämbetet, Universitets- och högskolerådet, Tillväxtverket, Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige och Arbetsförmedlingen. Syftet är att bidra till en väl fungerande kompetensförsörjning (10 a § förordningen med instruktion för Myndigheten för yrkeshögskolan).

Arbetet har bl.a. resulterat i förslag till regeringen om hur fler ska välja utbildningar inom STEM-området (science, technology, engineering and mathematics), insatser för bättre gemensamma analysunderlag för prognoser och dimensionering av utbildning, kartläggning och analys av pågående initiativ kring utbildning för klimatomställning och gröna kompetenser samt stöd till regional kompetensförsörjning och stärkt samverkan mellan myndigheter för kompetensförsörjning och livslångt lärande och aktörer på regional nivå. Nästa återrapportering av uppdraget ska lämnas i mars 2026 (myh.se).

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis vill utskottet framhålla vikten av att den vuxenutbildning som erbjuds är väl anpassad för arbetsmarknadens kompetensbehov och ger goda möjligheter för människor att i vuxen ålder stärka sin kompetens eller ställa om för att växla yrke. Utskottet noterar att flera viktiga insatser har gjorts och görs för att få en bättre matchning på arbetsmarknaden och för att behovet av arbetskraft och kompetens ska speglas i utbildningsutbudet. Utskottet ser också positivt på de ytterligare satsningar på yrkesutbildning för vuxna som nu görs i och med riksdagens beslut om budgetpropositionen för 2026. Det behövs utbildning som ger vuxna en chans att få de kompetenser som krävs för att studera vidare och för att få ett arbete.

När det gäller yrkandena om behov av utbildning inom vissa områden kan utskottet konstatera att samhällets kompetensförsörjning och arbetsmarknadens behov är centrala perspektiv inom både komvux och yrkeshögskolan.

Utbildningarna inom yrkeshögskolan ska enligt gällande bestämmelser svara mot arbetslivets behov, och utbildningsformen har en central roll i att möjliggöra omställning och förbättra matchningen på arbetsmarknaden. För komvux gäller att utbildningen ska vara en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet. Utskottet vill påminna om den nya lagstiftningen om att arbetsmarknadens behov ska ha betydelse vid planering och dimensionering av yrkesutbildning, som påverkar utbildningsutbudet inom komvux. Utskottet noterar också att det pågår en formaliserad samverkan mellan flera myndigheter, där bl.a. Skolverket och MYH ingår, med syftet att bidra till en väl fungerande kompetensförsörjning.

I sammanhanget noterar utskottet att förslagen från två stora utredningar som behandlar gymnasial yrkesutbildning för vuxna respektive yrkeshögskoleutbildning bereds inom Regeringskansliet. Det gäller Yrkesvuxutredningen, som undersökt hur yrkesutbildningen inom komvux kan bli mer effektiv och anpassad efter de behov som finns, och Utredningen om framtidens yrkeshögskola, som har haft i uppdrag att föreslå förändringar som krävs i yrkeshögskolan för att säkerställa den växande utbildningsformens effektiva funktion för framtiden. Utskottet vill inte föregripa den beredning av som pågår utredningarnas betänkanden.

I fråga om lärlingsutbildning kan utskottet konstatera att den ovan nämnda Yrkesvuxutredningen lämnar flera förslag på hur sådan utbildning inom komvux ska kunna utvecklas, bl.a. genom att arbetsgivare får ett större ansvar och inflytande.

När det gäller yrkandena om en översyn av statsbidraget för regionalt yrkesvux instämmer utskottet med regeringen i att statsbidragets nyttjandegrad fortfarande är för låg. Utskottet noterar att det pågår ett arbete med att förbättra och utveckla utformningen av och villkoren för statsbidraget för regionalt yrkesvux för att det ska utnyttjas mer över hela landet och öka antalet utbildningsplatser. Utskottet vill inte föregripa det pågående arbetet.

Inte heller i övrigt finner utskottet skäl att vidta några åtgärder med anledning av yrkandena om utbud och behov av vuxenutbildning. Mot bakgrund av ovanstående, gällande bestämmelser och pågående arbete avstyrker utskottet motionerna 2025/26:1196 (M) yrkande 3, 2025/26:2303 (S), 2025/26:2822 (C) yrkande 35, 2025/26:3189 (C) yrkande 7, 2025/26:3245 (M) yrkande 3, 2025/26:3282 (MP) yrkande 23, 2025/26:3548 (MP) yrkandena 31 och 119 och 2025/26:3810 (S) yrkande 69.

Utveckling av yrkeshögskolan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om utveckling av yrkeshögskolan.

Jämför reservation 5 (C).

Motionerna

I partimotion 2025/26:3185 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 7 vill motionärerna stärka yrkeshögskolorna bl.a. med fokus på ett ökat utbud av digitala kurser. Detsamma efterfrågas i kommittémotion 2025/26:3189 av Anders Ådahl m.fl. (C) yrkande 2 där motionärerna även vill ha ett fokus på bl.a. fördjupningsutbildningar. Yrkeshögskolan behöver enligt motionärerna skalas upp. Utbildningsformen med sin specialiserade yrkesutbildning som direkt matchar arbetsmarknadens kompetensbehov är enligt motionärerna ett av de mest framgångsrika utbildnings- och arbetsmarknadsprojekten i Sverige, med stora samhällsekonomiska vinster.

I motion 2025/26:3249 av Camilla Brunsberg (M) yrkande 1 önskar motionären att man överväger att ta bort de geografiska begränsningarna vid tilldelning av yrkeshögskoleutbildningar. I yrkande 2 föreslås att finansieringsmodellen ska ses över genom att ett grundstöd kombineras med en prestationsbaserad del.

Bakgrund och gällande rätt*Eftergymnasial utbildning inom yrkeshögskolan*

Yrkeshögskolan inrättades 2009 med uppdrag att tillgodose arbetslivet med kvalificerad arbetskraft. Eftergymnasiala yrkesutbildningar inom yrkeshögskolan regleras främst i lagen (2009:128) om yrkeshögskolan och förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan. Utbildningarna ska svara mot arbetslivets behov (1 § lagen om yrkeshögskolan). En anordnare av en utbildning inom yrkeshögskolan kan efter ansökan få statsbidrag eller särskilda medel för en utbildning. Anordnare kan vara privata utbildningsföretag, kommuner, regioner och statliga myndigheter (4 § lagen om yrkeshögskolan).

Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) är förvaltningsmyndighet för yrkeshögskolan. Det är också MYH som beslutar om en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan (1 kap. 4 § förordningen om yrkeshögskolan).

Yrkeshögskoleutbildningar ska utformas så att en hög kvalitet och yrkesrelevans nås samt så att de ger den kompetens som krävs för kvalificerade uppgifter i arbetslivet. Utbildningen ska präglas av stark både arbetslivsanknytning och teoretisk förankring. Utbildningen ska utvecklas och bedrivas i samverkan med arbetslivet. Utbildningen ska också bidra till att bryta

traditioner i fråga om könsbundna utbildnings- och yrkesval. Det framgår av 1 och 6 §§ lagen om yrkeshögskolan.

MYH har tillsynsansvar över utbildningarna på yrkeshögskolan och ansvarar också för att granska kvaliteten i utbildningarna och utbildningsanordnarnas eget kvalitetsarbete (8 och 9 §§ lagen om yrkeshögskolan). Program och kurser inom yrkeshögskolan ger rätt till studiemedel.

Om yrkeshögskolans program och kurser

Programmen inom yrkeshögskolan är eftergymnasiala och oftast mellan ett och två år långa. Under utbildningen kombineras teoretiska studier med praktik på en arbetsplats, som kallas lärande i arbete (LIA). Ett program som leder till en kvalificerad yrkeshögskoleexamen omfattar minst 400 yrkeshögskolepoäng, dvs. två års heltidsstudier (myh.se).

Inom yrkeshögskolan finns också kurser för yrkesverksamma som svarar mot ett behov av fördjupad, breddad eller förnyad kompetens i arbetslivet. Kurserna infördes 2020 på uppdrag av regeringen (U2019/04228/GV). Syftet med att inrätta kurser och kurspaket var att man ville ytterligare utveckla yrkeshögskolans flexibilitet och utbildningsformens möjlighet att svara mot behov av fördjupad, breddad eller förnyad kompetens i arbetslivet.

Utbildningarna inom yrkeshögskolan kan vara platsförlagda eller ges på distans (myh.se). Andelen studerande på program som läser på distans har stigit. Enligt siffror från Statistiska centralbyrån som publicerades i november 2025, ökade andelen distansstuderande bland dem som avslutade sina program under 2024 med 3 procentenheter jämfört med året innan. Bland de stora utbildningsområdena hade hälso- och sjukvård samt socialt arbete störst andel som läste distansutbildning (72 procent). Lägst andel fanns inom data/it, där 17 procent läste på distansutbildning. Kurser ges nästan uteslutande i form av distansutbildning.

Volymökningar inom yrkeshögskolan

MYH beskriver i sin statistiska årsrapport från 2025 att det har varit tydliga volymökningar inom yrkeshögskolan. Både antalet sökande och behöriga sökande ökade mellan 2023 och 2024 (Statistisk årsrapport 2025).

Enligt årsredovisningen beviljades fler utbildningsplatser än något tidigare år i ansökningsomgången 2023/24 för yrkeshögskoleprogram. Andelen utbildningar som beviljats statligt stöd för tre eller fler utbildningsomgångar har ökat sedan 2016 som ett led i arbetet med att göra yrkeshögskolan mer stabil och långsiktig. Även när det gäller kortare kurser har intresset ökat kraftigt. Sedan kurserna introducerades som en del av yrkeshögskolan 2020 har utbudet av platser fyrdubblats.

Antalet examinerade från yrkeshögskoleprogram ökade något 2024. Totalt examinerades 23 000 från yrkeshögskoleutbildningar under 2024. Det motsvarar 68 procent och ger en ökning med 3 procent jämfört med 2023. Männens ökade sin examensgrad från 62 procent till 65 procent, medan kvinnornas

examensgrad minskade från 73 till 72 procent. Sett över tid har examensgraden minskat de senaste åren. Som högst var den 74 procent 2016. Generellt är examensgraden lägre för studerande på distansstudier än för studerande på bundna utbildningar (scb.se).

Fler än åtta av tio studerande med en examen från yrkeshögskolan har ett arbete året efter avslutad utbildning. Andelen i arbete ökar med ca 10 procentenheter efter genomförd yrkeshögskoleutbildning jämfört med före utbildningen. Söktrycket till yrkeshögskoleutbildningar var högt 2024, precis som föregående år. Andelen utrikes födda studerande fortsätter att öka. Könsfördelningen är totalt sett relativt jämn inom yrkeshögskolan, men fortfarande ojämn inom större utbildningsområden (prop. 2025/26:1 utg.omr. 16 s. 112).

Statsbidrag för yrkeshögskoleutbildning

MYH fördelar statsbidrag för yrkeshögskolan

Yrkeshögskolan finansieras genom ett statsbidragssystem som regleras i lagen om yrkeshögskolan och förordningen om yrkeshögskolan. MYH har i uppgift att bevilja statsbidrag eller särskilda medel (förordningen [2011:1162] med instruktion för Myndigheten för yrkeshögskolan). Statsbidrag lämnas för kostnader som är direkt kopplade till genomförandet av en utbildningsomgång och bestäms utifrån schabloner för bl.a. antalet studerandeplatser och antalet utbildningsveckor. De närmare villkoren för bidraget, inklusive schablonernas storlek och fördelningsprinciper, fastställs av MYH i årliga föreskrifter.

MYH ska vid sin fördelning av statsbidrag eller särskilda medel bl.a. ta hänsyn till hur utbildningarna svarar mot arbetslivets behov av kvalificerad arbetskraft och finansieras av arbetslivet, och de har en utifrån arbetslivets behov lämplig regional eller nationell placering. När det gäller en utbildning inom ett smalt yrkesområde får MYH, om det finns särskilda skäl, bortse från kravet på att utbildningen delvis ska finansieras av arbetslivet. Myndigheten ska vid fördelningen av medel även beakta resultat av genomförd tillsyn, kvalitetsgranskning och uppföljning.

Utredning om statsbidraget

Utredningen om framtidens yrkeshögskola har gjort en genomlysning av de effekter som regleringen av statsbidraget till yrkeshögskolan medför för utbud, funktion och effektivitet inom yrkeshögskolan, bl.a. utifrån ett geografiskt perspektiv. Utredningen menar att systemet med statsbidrag för utbildningar inom yrkeshögskolan i grunden fungerar bra. Yrkeshögskolan har utvecklats i riktning mot önskvärda effekter i fråga om utbud, funktion och effektivitet. Utbildningar som motsvarar arbetslivets behov kommer till stånd på ett effektivt sätt. Utformningen av statsbidraget stöder också enligt utredningen yrkeshögskolesystemets grundläggande logik att det ska bidra till flexibilitet och mångfald (SOU 2023:31 s. 75 f.).

Den geografiska spridningen av utbildningar i yrkeshögskolan har enligt utredningen ökat något, liksom antalet distansutbildningar. Utredningen konstaterar att en ökad distansundervisning till viss del står i strid med att

utbildningarna ska ha en utifrån arbetslivets behov lämplig regional eller nationell placering. Om studerande kan tillgängliggöra sig utbildningen på flera platser har den geografiska placeringen av en utbildning inte samma betydelse som tidigare, konstaterar utredningen. Men den geografiska placeringen av LIA har enligt utredningen stor betydelse på grund av kopplingen till arbetslivet (SOU 2023:31 s.78).

Pågående arbete

Ytterligare utbyggnad av yrkeshögskolan

I budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1) initierade regeringen en omfattande utbyggnad av yrkeshögskolan, där antalet utbildningsplatser stegvis ökar t.o.m. 2026. Det finns en stor efterfrågan på yrkesutbildad arbetskraft på arbetsmarknaden och ett behov av ökade möjligheter till omställning och kompetensutveckling. Därför bedömer regeringen att antalet utbildningsplatser inom yrkeshögskolan behöver öka ytterligare. Regeringen har i budgetpropositionen för 2026 föreslagit att permanenta medel ska tillföras yrkeshögskolan för en gradvis utbyggnad, med förslag och aviseringar om 180 miljoner kronor för 2026, 360 miljoner kronor för 2027 och 590 miljoner kronor årligen från 2028 inklusive studiemedel (prop. 2025/26:1 och regeringen.se). Riksdagen har beslutat i enlighet med regeringens förslag för utgiftsområde 15 (prop. 2025/26:1, bet. 2025/26:UbU2, rskr 2025/26:115) respektive 16 (prop. 2025/26:1, bet. 2025/26:UbU1, rskr 2025/26:124).

Utredningen om framtidens yrkeshögskola

Utredningen om framtidens yrkeshögskola lämnade i juni 2023 sitt betänkande Framtidens yrkeshögskola – stabil, effektiv och hållbar (SOU 2023:31).

Utredningen hade i uppdrag att föreslå de förändringar som krävs i yrkeshögskolan för att säkerställa att den växande utbildningsformen fungerar effektivt i framtiden. Syftet var att förtydliga yrkeshögskolans roll i utbildningssystemet och att skapa förutsättningar för att yrkeshögskolan ska kunna fortsätta att utvecklas med bibehållen kvalitet. I uppdraget ingick att utreda behov av en samlad administrativ stödstruktur för yrkeshögskolan, bl.a. i fråga om system för ansökan och studiedokumentation, och att utreda förutsättningarna för ett mer stadigvarande utbildningsutbud (dir. 2021:88).

Utredningen lägger fram flera förslag som är tänkta att vara vägledande för yrkeshögskolan i framtiden och för kommande reformering. Utredningen bedömer att utbildningarna inom yrkeshögskolan bör vara under ständig prövning och inte få permanent status. Förslag lämnas bl.a. om ett gemensamt system för ansökan till yrkeshögskolan, tillsyn, ett förstärkt system för studiedokumentation, ökade krav på ansvar och ledning samt införande av särskilda fördjupningsutbildningar.

När det gäller möjligheten till fördjupning har utredningen bl.a. undersökt om progressionen inom yrkeshögskolan kan öka genom att utbildningar inom

yrkeshögskolan ska kunna bygga på annan eftergymnasial utbildning eller motsvarande kunskaper. Det finns i dag inte möjlighet till fördjupning inom yrkeshögskolan på motsvarande sätt som inom högskolan. Utredningen gör bedömningen att utbildningar inom yrkeshögskolan bör tillåtas bygga på en eftergymnasial utbildning eller motsvarande kunskaper och att det bör göras möjligt att läsa utbildningar för att uppnå en kvalificerad yrkeshögskoleexamen om den studerande redan har förkunskaper på området. Utredningen föreslår också regleringar på området (SOU 2023:51 s. 152 f.).

Betänkandet har remitterats och bereds inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet). Regeringen har även aviserat en proposition om framtidens yrkeshögskola (regeringen.se).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis betona yrkeshögskolans viktiga roll när det gäller att möta arbetsmarknadens kompetensbehov i Sverige, stödja omställning för individer och samhälle och stärka matchningen mellan arbetsgivare och arbetssökande. Bestämmelserna i lagen om yrkeshögskolan syftar till att säkerställa att eftergymnasiala yrkesutbildningar som svarar mot arbetslivets behov kommer till stånd, att statens stöd till eftergymnasiala yrkesutbildningar fördelas effektivt och att utbildningarna håller hög kvalitet.

När det gäller yrkandena om att stärka och utveckla yrkeshögskolan på olika sätt noterar utskottet att förslag från Utredningen om framtidens yrkeshögskola i betänkandet Framtidens yrkeshögskola – stabil, effektiv och hållbar (SOU 2023:31) nu bereds inom Regeringskansliet. Utredningen hade i uppdrag att föreslå förändringar som krävs i yrkeshögskolan för att säkerställa att den växande utbildningsformen fungerar effektivt i framtiden. Syftet var att förtydliga yrkeshögskolans roll i utbildningssystemet och att skapa förutsättningar för att yrkeshögskolan ska kunna fortsätta att utvecklas med bibehållen kvalitet. Utskottet avvaktar den pågående beredningen av utredningens betänkande och ser heller inte i övrigt skäl att vidta några åtgärder med anledning av yrkandena.

Mot bakgrund av ovanstående, gällande bestämmelser och pågående arbete avstyrker utskottet motionerna 2025/26:3185 (C) yrkande 7, 2025/26:3189 (C) yrkande 2 och 2025/26:3249 (M) yrkandena 1 och 2.

Kommunal vuxenutbildning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. stöd och elevhälsa inom komvux samt kontroll och tillsyn av vuxenutbildning som bedrivs på entreprenad.

Jämför reservation 6 (V), 7 (S), 8 (S), 9 (V) och 10 (S).

Motionerna

Tillsyn och kontroll

I partimotion 2025/26:973 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 15 efterfrågar motionärerna ett lagförslag om att kommunerna ska ha rätt och skyldighet att göra ägar- och ledningsprövning av utbildningsanordnare som bedriver kommunal vuxenutbildning på entreprenad. Enligt motionärerna är dagens lagstiftning svag. I dag har kommunerna inte verktyg eller incitament att granska de verksamheter som man lägger ut vuxenutbildning på. I yrkande 16 begär motionärerna att regeringen återkommer med ett lagförslag som innebär skärpta krav på kommunernas tillsyn av vuxenutbildning som bedrivs på entreprenad.

Stöd och elevhälsa

I kommittémotion 2025/26:3810 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 65 anför motionärerna att det finns behov av att utreda stöd- och elevhälsoinsatser inom komvux. I syfte att öka kvaliteten och likvärdigheten behöver elevernas möjligheter till stöd och anpassningar utvecklas, anför motionärerna.

I motion 2025/26:613 av Marie Olsson (S) önskar motionären att möjligheterna att införa elevhälsa inom vuxenutbildningen ska undersökas.

Läromedel

I kommittémotion 2025/26:3810 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 66 vill motionärerna ha stärkt tillgång och förtydligad rätt till kostnadsfria läromedel för elever inom sfi och komvux på grundläggande nivå i syfte att höja kvaliteten på utbildningen och öka jämlikheten.

I kommittémotion 2025/26:2791 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkande 26 efterfrågar motionärerna ett lagförslag som innebär att elever inom komvux enbart ska förväntas hålla sig med enstaka lärverktyg. Enligt motionärerna är inköp av kurslitteratur en stor ekonomisk börda för många studerande.

Komvux som anpassad utbildning

I kommittémotion 2025/26:3810 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 67 vill motionärerna se en utredning om finansiering av studier inom komvux som

anpassad utbildning. I dag avstår många personer med intellektuell funktionsnedsättning från studier inom komvux på grund av svårigheter att kombinera olika ersättningar, enligt motionärerna.

Bakgrund

Om kommunal vuxenutbildning

Kommunal vuxenutbildning (komvux) är en skolform inom skolväsendet (1 kap. 1 § skollagen). Kommunerna är huvudmän för utbildning inom skolformen och ska tillhandahålla kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå, på gymnasial nivå, som anpassad utbildning på grundläggande nivå, som anpassad utbildning på gymnasial nivå och som sfi (20 kap. 3 § skollagen). Målen för komvux är enligt skollagen att vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande, att de ska få möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att de ska få möjlighet att främja sin personliga utveckling. Utbildningen ska ge en god grund för elevernas fortsatta utbildning och vara en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet. Utgångspunkten för utbildningen ska vara elevens behov och förutsättningar (20 kap. 2 §).

Enskilda utbildningsanordnare

En huvudman får lämna över uppgifter till en enskild utbildningsanordnare på entreprenad (23 kap. 5 och 6 §§ skollagen) men behåller det yttersta ansvaret för att utbildningen följer lagar och regler (2 kap. 8 § skollagen). Vid utbildning på entreprenad har kommunen som huvudman exempelvis fortfarande kvar samma ansvar gentemot eleverna som när man bedriver utbildning i egen regi och ansvar för det systematiska kvalitetsarbetet (4 kap. 3–7 §§ skollagen). Med entreprenad avses att en huvudman sluter avtal med någon annan om att denne ska utföra uppgifter inom utbildning eller annan verksamhet som huvudmannen ansvarar för (23 kap. 2 § skollagen).

Utbildningsanordnare som bedriver vuxenutbildning på uppdrag kan ansöka hos Skolinspektionen om rätt att sätta och utfärda betyg och intyg, s.k. betygsrätt. Det ger dem möjlighet att sätta betyg, anordna provning samt utfärda betyg och intyg (6 kap. förordningen om vuxenutbildning).

Tillsyn och kvalitetsgranskning av kommunal vuxenutbildning

I 2 kap. 8 § skollagen anges att huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med gällande bestämmelser. I 26 kap. skollagen finns särskilda bestämmelser om tillsyn, kvalitetsgranskning och nationell uppföljning och utvärdering. Skolinspektionen har tillsyn över skolväsendet och ska också granska kvaliteten i utbildningen inom skolväsendet (26 kap. 3 § skollagen). Granskningen ska avse den granskade utbildningens eller verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer (26 kap. 19 och

20 §§ skollagen). Kommunen har enligt kommunallagen (2017:725) ett uppföljningsansvar för verksamhet som är utlagd på entreprenad. Kommunen ska alltså kontrollera och följa upp verksamheten hos enskilda utbildningsanordnare (10 kap. 8 § kommunallagen).

Skolinspektionens tillsynsuppdrag har stärkts

Regeringen har skärpt Skolinspektionens uppdrag att utöva tillsyn över komvux genom en ändring i myndighetens instruktion som tillämpas sedan februari 2022 och som innebär att myndigheten ska granska verksamheten, inte bara på huvudmannanivå som tidigare utan också på skolnivå, dvs. på verksamhetsnivå (2 § förordningen [2011:556] med instruktion för Statens skolinspektion). Om det finns brister i verksamheten i utbildning som bedrivs av en enskild utbildningsanordnare på entreprenad kan huvudmannen, dvs. kommunen, få ett föreläggande som innebär att åtgärder måste vidtas. Ett sådant föreläggande kan också förenas med vite.

Uppdrag att motverka olämpliga aktörer inom skolväsendet

Genom regleringsbrevet för 2024 fick Skolinspektionen i uppdrag att stärka sin tillsyn och tillståndsprövning för att motverka att kriminella eller olämpliga aktörer verkar i skolväsendet (U2024/01818). Syftet var att Skolinspektionen inom ramen för sitt uppdrag skulle bidra till att skydda Sverige mot välfärdsbrott, ekonomisk brottslighet och organiserad brottslighet. I uppdraget ingick att Skolinspektionen skulle göra en bedömning av vilka typer av verksamheter som löper störst risk för att utsättas, vilka åtgärder som genomförts och vilka möjligheter och hinder myndigheten såg för att motverka att dessa aktörer verkade i sådan verksamhet. I sin redovisning av uppdraget från oktober 2024 pekar Skolinspektionen på flera riskområden och försvårande omständigheter för tillsyn och tillståndsprövning. Ett sådant område är komvux på entreprenad. Där saknas tillståndsplikt liksom ägar- och ledningsprövning för de enskilda utbildningsanordnare som erbjuder komvux på uppdrag av kommunerna. Skolinspektionen anger att det finns en risk att oseriösa aktörer drar nytta av den relativt öppna regleringen av komvuxsystemet. Myndigheten pekar på att det finns tillgång till stora summor allmänna medel men att det finns brister i kontrollen både av vilka som står bakom en verksamhet och av hur medlen används (Skolinspektionen, rapport 2024:11).

Skolinspektionen har tillsammans med flera andra myndigheter fått i uppdrag att bidra till att utveckla det brottsförebyggande arbetet (Ju2024/02612). I redovisningen av uppdraget från augusti 2025 redogör Skolinspektionen bl.a. för att myndigheten genom inspektion ser till att såväl kommunala som enskilda skolhuvudmän bedriver sin verksamhet i enlighet med gällande författningar. Inom ramen för detta uppdrag ingår tillståndsprövning av enskilda aktörer som ansöker om att få tillstånd att bedriva skolverksamhet. Skolinspektionen bidrar även mer direkt brottsförebyggande genom att förhindra att

olämpliga aktörer verkar inom skolväsendet, bl.a. genom ägar- och ledningsprövning av enskilda huvudmän (Skolinspektionen, rapport 2025:11).

Uppföljning av användning av utbildning på entreprenad

Skolverket presenterade i mars 2025 rapporten Kommuners användning av kommunal vuxenutbildning på entreprenad, som ger en bild av hur huvudmän inom komvux använder sig av utbildning på entreprenad. Enligt rapporten svarar enskilda utbildningsanordnare för en allt större del av den kommunala vuxenutbildningen. Skolverket konstaterar bl.a. att det finns fördelar med att kommuner samverkar om utbildning på entreprenad, t.ex. genom gemensamma upphandlingar eller samverkan om kvalitetsuppföljning. Huvudmännen har dock stora utmaningar när det gäller att följa upp och säkerställa undervisningens kvalitet. Av Skolverkets rapport framgår bl.a. även att

- komvux på entreprenad är vanligare i storstäder än på mindre orter och i landsbygdskommuner
- komvux på entreprenad är vanligare inom komvux på gymnasial nivå än inom komvux på grundläggande nivå eller sfi
- de allra flesta enskilda utbildningsanordnare bedriver verksamheten som aktiebolag
- upphandling enligt lagen om offentlig upphandling är den vanligaste entreprenadlösningen
- tre av fyra huvudmän som bedrev verksamhet inom komvux 2023 hade komvux på entreprenad i någon utsträckning.

Stöd och elevhälsa för vuxna elever

Komvux omfattas inte av bestämmelserna om särskilt stöd och åtgärdsprogram som gäller i bl.a. grundskolan och gymnasieskolan. Utgångspunkten för utbildning inom komvux ska vara elevens behov och förutsättningar, och ett övergripande mål är att eleverna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande.

Enligt skollagen har alla elever från förskoleklassen till gymnasieskolan rätt till elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Vidare ska elevhälsan främst vara förebyggande och främjande samt stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Huvudmän för komvux får enligt skollagen anordna elevhälsa i likhet med den som förekommer i andra skolformer.

I mars 2023 redovisade Skolverket ett regeringsuppdrag om elevhälsa och stöd inom komvux (dnr 2022:241). Skolverket kommer bl.a. fram till att elever inom komvux har tillgång till stöd- och elevhälsoinsatser i olika utsträckning. I enkätundersökningen framkommer det att den specialpedagogiska insatsen är den vanligaste insats som eleverna har tillgång till. Var femte kommun erbjuder även psykosociala insatser med kurator. Medicinska och psykologiska insatser förekommer men är ovanligare. Sex av tio kommuner uppger att de erbjuder viss elevhälsa. Många kommuner anser att de behöver arbeta med

fler typer av stöd- och elevhälsoinsatser än vad de gör i dag för att möta elevernas behov. Det framkommer också att komvux har svårigheter att fullt ut möta stödbehovet hos de elever som studerar på distans. Många önskar också en utökad reglering av stöd och elevhälsa, men det finns enligt rapporten en rad olika perspektiv som behöver vägas mot varandra, bl.a. vilket ansvar andra aktörer har för detta i dag.

Läromedel

Begreppen läroböcker, läromedel och lärverktyg definieras i skollagen. Läromedel är ett helt eller delvis tryckt eller digitalt verk som är avsett att användas i undervisningen. En lärobok är ett tryckt läromedel, med eller utan digitala komponenter. Lärverktyg är läroböcker, andra läromedel och andra tryckta eller digitala verk samt utrustning och material som används i undervisningen (1 kap. 3 § skollagen). Inom komvux på grundläggande och gymnasial nivå samt inom komvux som anpassad utbildning på grundläggande och gymnasial nivå ska eleverna enligt skollagen utan kostnad ha tillgång till läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling enligt utbildningens mål. Huvudmannen ska dock kunna besluta att lärverktyg som varje elev har för eget bruk och får behålla som sin egendom, ska anskaffas av eleverna själva eller erbjudas mot avgifter som högst motsvarar huvudmannens anskaffningskostnader (20 kap. 7 a § skollagen). Regleringen ser inte likadan ut för sfi. Elever inom sfi ska utan kostnad ha tillgång till läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning. Huvudmannen får för sfi besluta att eleverna ska hålla sig med enstaka egna lärverktyg (20 kap. 7 b § skollagen).

Den 6 oktober 2023 överlämnade regeringen proposition 2023/24:21 Stärkt tillgång till läromedel, vars förslag utgår från betänkandet Läromedelsutredningen – böckernas betydelse och elevernas tillgång till kunskap (SOU 2021:70) från Utredningen om stärkta skolbibliotek och läromedel. Förslagen i propositionen rör flera skolformer och syftar till att stärka elevernas tillgång till ändamålsenliga läromedel. När det gäller skolformen komvux behandlar propositionen inte utredningens förslag om att elever inom komvux på grundläggande nivå och komvux som anpassad utbildning på grundläggande nivå på motsvarande sätt som för sfi enbart ska förväntas hålla sig med enstaka egna lärverktyg. Huvudmannen ska alltså liksom hittills, i fråga om komvux utom sfi, kunna besluta att de lärverktyg som varje elev har för eget bruk och får behålla som sin egendom, ska anskaffas av eleverna själva eller erbjudas mot avgifter som högst motsvarar huvudmannens anskaffningskostnader. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (prop. 2023/24:21, bet. 2023/24:UbU6, rskr. 2023/24:105).

Om kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning

Kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning riktar sig till vuxna personer med en intellektuell funktionsnedsättning eller hjärnskada. Utgångspunkten för utbildningen av en enskild elev ska vara elevens behov och förutsättningar. En person som har en intellektuell funktionsnedsättning eller förvärvad hjärnskada är behörig för studier fr.o.m. det andra kalenderhalvåret det år som han eller hon fyller 20 år, om han eller hon är bosatt i landet, saknar sådana kunskaper som utbildningen syftar till att ge och har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen (20 kap. 11 a § och 20 a § skollagen).

Det finns kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på grundläggande nivå och på gymnasial nivå. Grundläggande nivå kan nivåmässigt jämföras med anpassad grundskola och gymnasial nivå kan jämföras med den utbildning som ges inom den anpassade gymnasieskolans nationella program (20 kap. 4 § skollagen).

Antalet elever inom komvux som anpassad utbildning var 2 300 på grundläggande nivå och 1 390 på gymnasial nivå under 2024 (skolverket.se).

Finansiering av studier inom anpassad utbildning

Det finns olika sätt att finansiera studier inom komvux som anpassad utbildning. Specialpedagogiska skolmyndigheten fördelar t.ex. ett bidrag som kan sökas av elever som har fyllt 18 år det år ansökan avser. Bidraget styrs av förordningen (2007:1345) om statsbidrag vid vissa studier för personer med funktionsnedsättning och av myndighetens föreskrifter. Statsbidrag lämnas till personer med en funktionsnedsättning och deras anhöriga i syfte att öka kunskapen om funktionsnedsättningen och förbättra möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att ta del i samhällslivet (1 §). Bidraget kan som mest uppgå till 9 700 kronor i månaden (6 §). Bidraget kan inte sökas om personen under samma tid får studiestöd, aktivitetsstöd, utvecklingsersättning eller etableringsersättning till deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser. Det kan inte heller kombineras med hel sjuk- eller aktivitetsersättning (9 §).

Yrkesvuxutredningen (U 2022:05) hade bl.a. i uppdrag att utreda behovet av åtgärder för att underlätta övergången till arbete för elever i komvux som anpassad utbildning. Utredningen konstaterade att vuxna med en intellektuell funktionsnedsättning eller förvärvad hjärnskada möts av ekonomiska hinder när de avser att studera inom komvux. Inom ramen för nuvarande regelverk för socialförsäkring, studiemedel, arbetsmarknad och socialtjänst har målgruppen enligt utredningen begränsade möjligheter att finansiera studier inom komvux som anpassad utbildning. Det är svårt för målgruppen att kombinera ersättningar från t.ex. Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och kommuner med studier, och det gör att många avstår från att studera. En möjlighet att finansiera studier inom anpassad utbildning är samtidigt enligt utredningen avgörande för målgruppens övergångar till arbetsmarknaden på längre sikt eftersom arbete i regel kräver utbildning. Utredningen föreslog därför att

regeringen skulle tillsätta en utredning om finansiering av studier inom komvux som anpassad utbildning (SOU 2024:16 s. 434). Utredningens betänkande har remitterats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Yrkesvuxutredningen om elevers stödbehov inom komvux

Yrkesvuxutredningen hade bl.a. i uppdrag att analysera vilka åtgärder, t.ex. förbättrad tillgång till stöd, som kan få fler elever att nå målen med sin utbildning i komvux samt att vid behov föreslå sådana åtgärder. Enligt utredningen har många vuxna elever stora och varierande stödbehov, samtidigt som det stöd som kommunerna erbjuder skiljer sig åt i fråga om omfattning och likvärdighet. I många kommuner saknas resurser och rutiner för att identifiera elevers stödbehov. Utredningen lämnar ett antal förslag för att förbättra möjligheten för kommuner att erbjuda stöd till elever i komvux (SOU 2024:16 s. 365 f.). Utredningen föreslår ingen utökning av huvudmannens ansvar för att erbjuda stöd eller elevhälsa inom komvux men redogör för att sådana övervägningar har gjorts (s. 515 f.). Utredningens betänkande har remitterats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Pågående arbete

Granskningar av kvaliteten i komvux

I budgetpropositionen för 2025 meddelade regeringen att man avsåg att stärka Skolinspektionens kapacitet att prioritera, utveckla och utöka sin granskning av komvux samt att bidra till stärkt kvalitet inom skolformen. Förstärkningen skulle enligt regeringen förhindra att det bedrivs bristfälliga utbildningar inom komvux. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (prop. 2024/25:1 utg.omr. 16, bet. 2024/25:UbU1, rskr. 2024/25:110).

Skolinspektionen har på senare tid genomfört flera granskningar av kvaliteten i komvux. Under 2024 granskade myndigheten bl.a. enskilda utbildningsanordnare med betygsrätt och konstaterade att bristerna är många och i vissa fall allvarliga. I vissa fall gör bristernas karaktär också att rättssäkerheten kan ifrågasättas (Skolinspektionen, rapport 2024:15).

I sin årsrapport för 2024 lyfter Skolinspektionen särskilt det som myndigheten sett i sin granskning av komvux. Kombinationen av ett svagt ansvarstagande och en stor frihet för huvudmän och utbildningsanordnare innebär en risk för bl.a. olikvärdighet och svag kvalitet, enligt myndigheten (Skolinspektionen, 2025). Av Skolinspektionens årsredovisning för 2024 framgår att myndigheten har fortsatt att prioritera granskningar av kommunal vuxenutbildning. Under hösten 2024 utvidgade man även den planerade tillsynen till att omfatta inte bara ungdomsskolan utan också komvux (Skolinspektionen, 2025). Under 2025 har Skolinspektionen bl.a. presenterat resultatet av en tematisk tillsyn av det arbetsplatsförlagda lärandet, en granskning av kvaliteten i studie- och yrkesvägledningen i komvux samt en tematisk tillsyn

av huvudmannens och rektorns ansvar för att obligatoriska nationella prov används och genomförs inom komvux.

I november 2025 publicerade myndigheten resultatet av en granskning av huvudmannens ansvarstagande för kvaliteten i utbildningar inom komvux på gymnasial nivå som bedrivs på entreprenad genom avtal. I bakgrunden till granskningen anger Skolinspektionen bl.a. att de genom tidigare inspektioner sett att kommunernas kvalitetsarbete, när det gäller både utbildning i egen regi och utbildning på entreprenad, brister samt att kravställningen i entreprenad-avtal ofta är otydlig. Sammantaget konstaterar Skolinspektionen att riskbilden som var utgångspunkten för granskningen bekräftas. Av 30 granskade kommunala huvudmän bedöms 25 behöva utveckla sitt ansvarstagande för kvaliteten när komvux bedrivs på entreprenad. För 17 av huvudmännen är bristerna särskilt allvarliga. Det är också stora skillnader mellan kommunerna i hur de följer upp komvux på entreprenad. Skolinspektionen konstaterar bl.a. att huvudmännens analyser av utbildningens kvalitet behöver utvecklas, i syfte att identifiera välgrundade åtgärder för att utveckla utbildningen. Detta utvecklingsområde finns både hos de huvudmän vars uppföljning är begränsad och hos vissa av de huvudmän som gör en mer innehållsrik uppföljning med olika metoder och arbetssätt (Skolinspektionen, rapport 2025:19).

Förordningsändringar för att motverka bristfällig utbildning

Regeringen har fattat beslut om förordningsändringar som bl.a. innebär att statsbidrag inte får lämnas för regionalt yrkesvux om Skolinspektionen har konstaterat att det finns brister som är så pass allvarliga att eleverna riskerar att inte kunna nå målen för utbildningen (23 § förordningen om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning). Ändringen trädde i kraft den 20 oktober 2024. Enligt regeringens pressmeddelande den 20 september 2024 syftar ändringarna till att tydliggöra huvudmannens ansvar, oavsett om utbildningen drivs i egen regi eller är upphandlad, genom att det får konsekvenser när kommunen brister i ansvaret. Enligt pressmeddelandet ser regeringen även att det kan leda till en mer kvalitetsinriktad kravställning och uppföljning av utbildningen från kommunens sida (regeringen.se).

Satsning för att vuxna med funktionsnedsättning ska få bättre möjligheter att fullfölja en yrkesutbildning

Av ett pressmeddelande den 3 oktober 2025 framgår det att regeringen avser att införa ett nytt bidrag för vuxna med funktionsnedsättning som studerar inom regionalt yrkesvux. Enligt pressmeddelandet har flera utredningar konstaterat att vuxna med funktionsnedsättning möter många hinder inom komvux. Det kan handla om bristande kunskap om de studerandes behov hos utbildningsanordnare, avsaknad av stöd och anpassningar i utbildningen eller fel stöd. Det nya bidraget ska enligt regeringen uppgå till 55 000 kronor per årsstudieplats utöver det ordinarie bidraget för utbildningen, och ska gå till den kommun eller region som är huvudman för utbildningen. Det extra bidraget

ska t.ex. kunna användas till personal med särskild kompetens som speciallärare, teckentolkar, skrivtolkar och dövblindtolkar eller till andra anpassningar av undervisningen i form av mindre undervisningsgrupper och fler undervisningstillfällen. Bidraget gäller endast för komvux på gymnasial nivå (regeringen.se).

Ny utredning om tydligare ansvar och högre kvalitet i komvux

Den 27 november 2025 tillsatte regeringen en utredning för att förbättra kvaliteten och tydliggöra ansvaret i komvux inklusive sfi (dir. 2025:103). Regeringen vill stärka kommunernas ansvar för kvaliteten i utbildningarna och införa hårdare kontroll av privata anordnare. Bakgrunden är enligt direktiven återkommande och ibland allvarliga brister som framkommit i flera granskningar, särskilt kopplade till enskilda utbildningsanordnare.

Utredningen har flera uppdrag som rör komvux och sfi. När det gäller kontrollen av enskilda utbildningsanordnare ska utredningen bl.a. utreda hur kommunernas ansvar för upphandlad utbildning i komvux ska tydliggöras och klargöra vilket ansvar kommunerna har för kvaliteten när de anlitar privata aktörer. Utredningen ska också ta fram förslag på ägar- och ledningsprövning för företag som söker betygsrätt, för att stoppa oseriösa aktörer. I direktiven till utredningen anger regeringen att allvarliga brister bl.a. har uppmärksamats i yrkesutbildningar i komvux, både i granskningar som har gjorts av Skolinspektionen och i medierna. För att komma till rätta med dessa brister finns det enligt regeringen skäl att bl.a. se över de krav som ställs på enskilda utbildningsanordnare. Det ställs inga särskilda krav i skollagen på en enskild utbildningsanordnare som bedriver komvux på uppdrag av en kommun. Det finns inte heller någon statlig prövning eller något godkännande av enskilda som bedriver komvux på uppdrag av en kommun, utan det är upp till den kommun som upphandlar utbildningen att ställa de krav som ska gälla för utbildningen. De formella krav som ställs för att en enskild utbildningsanordnare ska beviljas betygsrätt är enligt regeringen i många avseenden betydligt lägre än de som ställs på en enskild huvudman inom t.ex. grund- eller gymnasieskolan. Det är enligt regeringen angeläget att säkerställa att enskilda utbildningsanordnare i komvux har förutsättningar att bedriva en utbildning som uppfyller de krav som ställs i bl.a. skollagen och att utbildningen som de bedriver i övrigt är av hög kvalitet. Sammantaget, menar regeringen, finns det skäl att överväga om det bör ställas upp strängare krav för att få betygsrätt för utbildning motsvarande komvux och åtgärder för att höja kvaliteten i komvux som bedrivs på entreprenad. Det kan också behövas strängare krav för att motverka att kriminella eller på annat sätt olämpliga aktörer verkar inom komvux.

Utredningen ska redovisa sitt uppdrag till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 15 juni 2027.

Utskottets ställningstagande

Komvux är en central del av det svenska utbildningssystemet och en viktig resurs för Sveriges kompetensförsörjning. Genom komvux får vuxna tillgång till utbildningsmöjligheter som skapar vägar vidare till arbete och studier.

Utskottet kan konstatera att ett antal yrkanden berör frågan om bättre tillsyn och kontroll av utbildningen inom komvux och av utbildningsanordnare. Det är enligt utskottet viktigt att den vuxenutbildning som erbjuds, oavsett om det är huvudmannen själv som anordnar den eller om det är en privat aktör, håller en hög kvalitet. Enligt utskottet behöver kvaliteten inom komvux stärkas och det är nödvändigt och viktigt att skolformen granskas. Utskottet instämmer med regeringen i att det kan finnas skäl att överväga strängare krav för att få bedriva vuxenutbildning. Utskottet noterar att Skolinspektionen har fått ett förstärkt uppdrag att granska den kommunala vuxenutbildningen och att myndigheten i sina senaste granskningar uppmärksammat flera frågor som rör styrning och kvalitet i komvux och utbildning på entreprenad, dvs. där utbildningen anordnas av enskilda utbildningsanordnare. Utskottet kan också konstatera att det nyligen tillsatts en utredning om att förbättra kvaliteten och tydliggöra ansvaret i komvux. Syftet är att stärka förutsättningarna för att fler elever ska påbörja och slutföra en utbildning av hög kvalitet. Kontrollen av enskilda utbildningsanordnare i komvux ska skärpas och kommunernas ansvar för utbildningen ska tydliggöras (dir. 2025:103). Utskottet ser fram emot att ta del av utredningens förslag på området och ser inte skäl att föregripa utredningens arbete.

I fråga om yrkandena som rör studiesociala frågor inom komvux noterar utskottet att Yrkesvuxutredningen har behandlat frågor om vuxna elevers tillgång till stöd och elevhälsa och den ekonomiska situationen för elever i komvux som anpassad utbildning. I utredningens betänkande (SOU 2024:16) finns förslag och bedömningar på området. Betänkandet har remitterats, och utskottet ser inte skäl att föregripa den pågående beredningen av utredningens förslag.

I fråga om läromedel för elever inom komvux noterar utskottet att eleverna enligt gällande bestämmelser utan kostnad ska ha tillgång till de lärmaterial, t.ex. läroböcker, som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål. Huvudmannen får dock besluta om att läromedel som är till för eget bruk ska anskaffas av eleverna själva. För sfi gäller detta enbart enstaka egna lärmaterial. Utskottet noterar också att regeringen gjort stora satsningar på läromedel inom skolväsendet på senare år. Utskottet ser för närvarande inte skäl att vidta några åtgärder med anledning av yrkandena.

Mot ovanstående bakgrund och med hänvisning till gällande bestämmelser och pågående arbete avstyrker utskottet motionerna 2025/26:613 (S), 2025/26:973 (V) yrkandena 15 och 16, 2025/26:2791 (V) yrkande 26 och 2025/26:3810 (S) yrkandena 65–67.

Utbildning i svenska för invandrare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. kvaliteten i och utformningen av kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi).

Jämför reservation 11 (S), 12 (V, MP) och 13 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:3810 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 72 framför motionärerna att utbildningen i svenska för invandrare (sfi) behöver stärkas. Det är enligt motionärerna väl känt att det finns kvalitetsbrister inom sfi. I yrkande 79 vill motionärerna att distansundervisning inom sfi ska regleras hårdare och att närundervisning ska vara huvudregel. I yrkande 80 efterfrågar de ett åtgärdsprogram för stärkt kvalitet i sfi, bl.a. med en ökad styrning för fler behöriga lärare.

I kommittémotion 2025/26:3190 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 29 anför motionärerna att sfi bör göras om och bli jobbsvenska med två tydliga spår – ett för personer med kortare utbildningsbakgrund som snabbt behöver komma ut i arbete och ett med fokus på akademisk svenska för personer med längre utbildningsbakgrund. Sfi leder enligt motionärerna inte i tillräckligt hög utsträckning till arbete. I yrkande 30 vill motionärerna att det ska utredas hur nätbaserade kurser och olika digitala hjälpmedel ska bli en större del av sfi-undervisningen och integrationsarbetet.

I kommittémotion 2025/26:3365 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 3 framför motionärerna önskemål om att höja kvaliteten på sfi. Motionärerna vill bl.a. se mindre grupper, högre lärartäthet och legitimerade lärare.

I motion 2025/26:3039 av Cecilia Gustafsson (M) föreslår motionären att ett införande av tydliga nationella krav på progression och närvaro inom sfi ska utredas.

I motion 2025/26:1563 av Lili André (KD) efterfrågar motionären branschspecifika sfi-program med koppling till arbetsmarknaden. Med sådana kan utbildningen bli mer relevant och motiverande, samtidigt som deltagarna snabbare får den kompetens som arbetsmarknaden efterfrågar.

Bakgrund och gällande rätt

Om utbildning i sfi

Sfi ska ge vuxna grundläggande kunskaper i svenska

Kommunal vuxenutbildning tillhandahålls som utbildning i svenska för invandrare (sfi). Av skollagen (2010:800) framgår att utbildning i sfi syftar till att ge vuxna invandrare grundläggande kunskaper i svenska språket. Utbildningen syftar också till att ge vuxna invandrare som saknar grundläggande läs-

och skrivfärdigheter möjlighet att förvärva sådana färdigheter. Utbildningen får bedrivas på elevens modersmål eller något annat språk som eleven behärskar (20 kap. 4 § skollagen).

Sfi bedrivs i dag i form av fyra olika nationella kurser – A, B, C och D – uppdelade på tre olika studievägar. Kurserna regleras i kursplanen för sfi (Skolverkets föreskrifter [SKOLFS 2017:91] om kursplan för kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare). Den första studievägen riktar sig bl.a. till personer med mycket kort studiebakgrund och den tredje studievägen till personer med god studievana. En elev påbörjar sina studier inom den studieväg som passar individens förutsättningar.

Det är kommunerna som är huvudmän för komvux, inklusive sfi (2 kap. 2 § skollagen). Inom komvux får dock alla uppgifter överlämnas till en enskild fysisk eller juridisk person på entreprenad (23 kap. 8 § skollagen). En kommun får även genom s.k. samverkan sluta avtal med en annan kommun eller en region om att denna ska ta över ansvaret för kommunens uppgifter inom komvux (23 kap. 22 och 23 §§ skollagen). Vid entreprenad behåller kommunen huvudmannaansvaret (23 kap. 2 § skollagen). Vid samverkan övergår huvudmannaansvaret till den som tar över kommunens uppgifter (23 kap. 21 § skollagen). En folkhögskola kan också under vissa förutsättningar bedriva utbildning motsvarande sfi (24 kap. 12–15 §§ skollagen).

Rätt till sfi

En person har rätt att delta i sfi fr.o.m. andra kalenderhalvåret det år han eller hon fyller 16 år, om han eller hon är bosatt i landet och saknar sådana grundläggande kunskaper i svenska språket som utbildningen syftar till att ge (20 kap. 31 § skollagen). Hemkommunen är skyldig att se till att sfi erbjuds dem som har rätt att delta i utbildningen (20 kap. 28 § skollagen). Hemkommunen ansvarar bl.a. också för att det upprättas en individuell studieplan för varje elev (20 kap. 8 a § skollagen).

När det gäller rätten till sfi har flera lagändringar nyligen beslutats som trädde i kraft den 1 januari 2026 (se nedan).

Sfi och yrkesutbildning

Huvudmannen ska i samarbete med Arbetsförmedlingen verka för att eleven får möjlighet att öva svenska språket i arbetslivet, liksom att sfi kan kombineras med andra aktiviteter som arbetslivsorientering, validering, praktik eller annan utbildning. Utbildningen ska också kunna kombineras med förvärvsarbete (20 kap. 24–26 §§ skollagen). Kommuner kan få statsbidrag för regional yrkesinriktad utbildning inom komvux (regionalt yrkesvux) enligt förordningen (2016:937) om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning. Syftet med statsbidraget är att öka utbildningsutbudet för vuxna elever inom yrkesutbildning och tillgodose behoven på arbetsmarknaden i de samverkande kommunerna. Bidraget ska gå till att finansiera yrkesinriktad vuxenutbildning på gymnasial nivå. De samverkande kommunerna ska erbjuda sammanhållna yrkesutbildningar och enstaka kurser i ämnen som är

relevanta för ett yrkesområde utifrån elevernas behov. Bidraget får också användas till att finansiera yrkesinriktad vuxenutbildning på gymnasial nivå i kombination med sfi eller svenska som andraspråk, s.k. kombinationsutbildningar. För att få ett högre nyttjande över hela landet och därmed ett ökat antal utbildningsplatser föreslog regeringen i budgetpropositionen för 2026 att kommunerna ska kunna beviljas statsbidrag för upp till tre år i taget. Riksdagen har beslutat i enlighet med regeringens förslag (prop. 2025/26:1, bet. 2025/26:UbU1, rskr. 2025/26:124).

Stödmaterial

Skolverket och Nationellt centrum för svenska som andraspråk vid Stockholms universitet erbjuder via sina respektive webbplatser olika stödmaterial för undervisning i sfi, bl.a. om användningen av digitala verktyg och om utbildning i sfi i kombination med yrkesutbildning (kombinationsutbildning).

Lärverktyg inom sfi

Begreppen läroböcker, läromedel och lärverktyg definieras i skollagen. Läromedel är ett helt eller delvis tryckt eller digitalt verk som är avsett att användas i undervisningen. En lärobok är ett tryckt läromedel, med eller utan digitala komponenter. Lärverktyg är läroböcker, andra läromedel och andra tryckta eller digitala verk samt utrustning och material som används i undervisningen (1 kap. 3 § skollagen). Elever inom sfi ska utan kostnad ha tillgång till läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning. Huvudmannen får dock besluta att eleverna ska hålla sig med enstaka egna lärverktyg (20 kap. 7 b § skollagen).

Om elever i sfi

Minskat antal elever

Totalt studerade ca 115 000 elever inom sfi under 2024. Det är en minskning med 7 procent jämfört med 2023. Antalet elever inom sfi har minskat sedan 2018. Av eleverna som studerade inom sfi var 64 procent kvinnor och 36 procent män. Andelen kvinnor ökade med 1 procentenhet jämfört med 2023. Andelen kvinnor i sfi har varierat under de senaste tio åren. Från att ha varit som lägst 51 procent 2016 och 2017 har andelen fortsatt att öka.

År 2024 var den genomsnittliga åldern i sfi 38 år. Totalt 9 procent av sfi-eleverna var yngre än 25 år, 53 procent var 25–39 år och 38 procent var äldre än 39 år.

Av eleverna på sfi läste 18 000 även på grundläggande eller gymnasial nivå under samma halvår 2024. Det motsvarar 16 procent av eleverna inom sfi. Jämfört med föregående år var andelen elever som studerat både i sfi och på grundläggande eller gymnasial nivå under samma halvår oförändrad.

Cirka 33 procent av kursdeltagarna i sfi studerade hos en annan anordnare än huvudmannen – att jämföra med utbildning på gymnasial nivå där 53 procent studerade hos en annan anordnare än huvudmannen.

Av de kursdeltagare som avslutade eller avbröt en kurs i sfi under 2024 var det 52 procent som avslutade kursen med godkänt betyg, 4 procent som avslutade kursen utan godkänt betyg och 44 procent som avbröt kursen (Skolverket, Elever och studieresultat i kommunal vuxenutbildning 2024).

Distansutbildning

Totalt 9 procent av alla rapporterade kursdeltagare inom sfi hade distansutbildning i någon omfattning under 2024, vilket är samma nivå som under 2023. Omfattningen av distansutbildning inom sfi varierar beroende på studieväg. Det var vanligast med distansutbildning inom studieväg 3 (studieväg för elever med god studievana), där 14 procent av kursdeltagarna haft distansutbildning i någon omfattning. Endast 2 procent av eleverna på studieväg 1 (studieväg för elever med mycket kort studiebakgrund) hade distansutbildning (Skolverket, Elever och studieresultat i kommunal vuxenutbildning 2024).

Utbildningsbakgrund och etablering

När det gäller utbildningsbakgrund hade 23 procent av eleverna inom sfi högst en förgymnasial utbildning 2024. 40 procent hade en eftergymnasial utbildning (Skolverket, Elever och studieresultat i kommunal vuxenutbildning 2024). Utbildningsbakgrunden ser ungefär likadan ut för kvinnor och män.

När det gäller etablering på arbetsmarknaden var ungefär 33 procent av eleverna som lämnat sfi 2021 etablerade ett år efter avslutade studier. Motsvarande andel var 28 procent för elever som avslutade sfi 2020. Endast var fjärde kvinna i gruppen elever som avslutade sina studier i sfi 2021 var dock etablerad på arbetsmarknaden ett år efter avslutade studier i sfi. För männen var andelen etablerade nästan dubbelt så hög. Kvinnorna studerade dock vidare oftare än män (prop. 2025/6:1 utg.omr. 16 s. 111).

Lärare och behörighet i sfi

Lärarbehörighet i sfi kan uppnås genom en ämneslärarexamen i ämnet svenska som andraspråk eller motsvarande examen för undervisning i ämnet svenska som andraspråk. Även en grundlärarexamen som omfattar minst 30 högskolepoäng i svenska som andraspråk kan leda till behörighet i sfi. En lärare som redan är behörig i andra ämnen kan komplettera med minst 30 högskolepoäng i ämnet svenska som andraspråk för en utökad behörighet.

Huvudregeln är att alla som undervisar inom skolväsendet ska vara legitimerade och behöriga i det ämne de undervisar i (2 kap. 13 § skollagen). Det betyder att det i första hand ska vara en legitimerad lärare som undervisar. För sfi finns det en pågående försöksverksamhet med tidsbegränsade anställningar av personer som styrs av förordningen (2021:454) om försöksverksamhet med anställning under viss utbildning i svenska som andraspråk.

Försöksverksamheten innebär att en huvudman under vissa förutsättningar och med vissa begränsningar får anställa en person som ska bedriva undervisning i sfi. Ett av kraven är att personen i fråga samtidigt genomför en högskoleutbildning på grundnivå eller avancerad nivå i svenska som andraspråk eller motsvarande utbildning.

Räknat i heltidstjänster är knappt sex av tio lärare i sfi behöriga. Merparten av lärarna har dock en pedagogisk högskoleexamen även om de inte är behöriga att undervisa i sfi (Skolverket, bilaga till rapport 2025:2 s. 32–33 och s. 69, 2025). Beräkningarna av det framtida lärarbehovet inom sfi är enligt Skolverkets lärarprognos från 2025 starkt kopplade till prognosen för den framtida invandringen och därmed, även i ett kortare perspektiv, förenad med stor osäkerhet. Antalet elever som läser sfi har minskat till följd av lägre invandring. Behovet av sfi-lärare har också minskat under de senaste åren och uppgick 2023 till 2 400 heltidstjänster. I Skolverkets prognos bedöms behovet fortsätta att minska under kommande år till följd av att invandringen förväntas minska under kommande fem år. År 2028 beräknas behovet av lärare i sfi uppgå till 2 050 heltidstjänster. Skolverket beräknar att rekryteringsbehovet kommer att uppgå till 500 lärare under perioden 2024 till 2028. För att täcka det framräknade rekryteringsbehovet t.o.m. 2028 krävs en total examination av 600 lärare. Rekryteringsbehovet påverkas främst av kommande pensionsavgångar. Behovet av lärare i sfi beräknas i prognosen bli tillgodosett av ämneslärare med inriktning mot gymnasieskolan (Skolverket, bilaga till rapport 2025:2 s. 32–33 och s. 69, 2025).

Skolinspektionens granskning av sfi

I budgetpropositionen för 2025 lade regeringen fram förslag om mer medel till Skolinspektionens förvaltningsanslag i syfte att stärka myndighetens kapacitet att prioritera, utveckla och utöka sin granskning av komvux samt att bidra till stärkt kvalitet. Förstärkningen ska enligt regeringen förhindra att det bedrivs bristfälliga utbildningar inom komvux. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (prop. 2024/25:1 utg.omr. 16, bet. 2024/25:UbU1, rskr. 2024/25:110).

Skolinspektionen har på senare tid gjort flera granskningar av kvaliteten i komvux. Myndigheten redovisade i februari 2024 sitt uppdrag att granska sfi (U2021/04942). Myndigheten konstaterar att utbildningen brister i kvalitet trots att flera reformer har gjorts för att stärka kvaliteten. De samlade resultaten pekar enligt Skolinspektionen på utvecklingsbehov i både när- och distansundervisning i flera av de granskade verksamheterna. När det gäller distansundervisning konstaterar Skolinspektionen bl.a. att rektorer och lärare behöver mer specifik kompetens om studieformen distansundervisning för att närmare kunna ta sig an och fördjupa kvaliteten i distansundervisningen inom sfi.

Enligt myndigheten ges eleverna olikvärdiga möjligheter att lära sig grundläggande svenska. Skolinspektionen bedömer att Skolverkets pågående revideringar av kursplanen för sfi kan ge lärarna tydligare utgångspunkter för

undervisningen, vilket i sin tur kan ge eleverna mer likvärdiga möjligheter att lära sig språket. Det finns skäl att överväga att förtydliga det lärarstöd som eleverna ska ges i distansundervisningen för att säkerställa att de får en mer likvärdig undervisning och utbildning, oavsett huvudman (Skolinspektionen, En granskning av kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare, 2024).

Pågående arbete

Lagändringar om skärpta krav i sfi från den 1 januari 2026

I september 2025 överlämnade regeringen proposition 2025/26:10 Skärpta krav i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) till riksdagen.

Propositionen innehöll förslag till ändringar i skollagen (2010:800) som innebär att kraven i sfi skärps. Ändringarna innebär i huvudsak följande:

- Rätten att delta i sfi ska gälla i tre år från den tidpunkt då personen för första gången togs emot till utbildningen, med vissa möjligheter till förlängning.
- Kommunen ska upprätta en handlingsplan för sina insatser för att nå de personer i kommunen som har rätt till sfi.
- Den som har rätt till sfi ska ha rätt att delta i utbildningen även i en annan kommun än hemkommunen, om personen med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl. En kommun som tar emot en elev från en annan kommun i sfi ska få ersättning för sina kostnader för elevens utbildning från elevens hemkommun.
- När en person tas emot till sfi ska personens kunskaper bedömas, om en sådan bedömning inte är uppenbart onödig. Resultatet av bedömningen ska ligga till grund för den individuella studieplanen.
- Den individuella studieplanen för en elev i sfi ska innehålla en uppgift om den tidpunkt då eleven för första gången togs emot till utbildningen. Om eleven övergår till sfi hos en annan huvudman ska den huvudman som eleven lämnar överlämna en kopia av elevens individuella studieplan till den mottagande huvudmannen.

I utskottets betänkande 2025/26:UbU4 Skärpta krav i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) finns en mer utvecklad beskrivning av förslagen. Av utskottets ställningstagande framgår att utskottet välkomnar förslagen som ska göra utbildningen i sfi mer effektiv och sammanhållen och som enligt utskottet kan leda till att fler individer snabbare lär sig svenska och därmed får bättre möjligheter till vidare studier, arbete och att bli integrerade i samhället.

Riksdagen har beslutat i enlighet med regeringens förslag (prop. 2025/26:10, bet. 2025/26:UbU4, rskr. 2025/26:49). Ändringarna i skollagen trädde i kraft den 1 januari 2026.

Uppdrag om nya kurser i sfi

Skolverket har i uppdrag att ta fram förslag till nya kurser i sfi som syftar till att förbättra individanpassningen inom sfi och göra utbildningen mer likvärdig. Kurserna ska ersätta dagens kurser i sfi, vara anpassade till att elever har olika studiebakgrund och kunna ha olika inriktningar utifrån elevernas behov och mål med studierna. Av varje kursplan ska kursens studieomfattning också framgå, precis som för övriga utbildningsformer inom komvux. Uppdraget omfattar även att en eller flera nationella kurser för grundläggande läs- och skrivinlärning ska tas fram samt att kursen eller kurserna ska kunna läsas före eller kombineras med övriga kurser inom sfi. Skolverket ska även analysera om kurserna i sfi bör få delas upp i delkurser. Uppdraget ska redovisas senast den 15 april 2026 (U2024/01043 och U2024/02781).

Utredning om tydligare ansvar och högre kvalitet i komvux

Regeringen tillsatte den 27 november 2025 en utredning om tydligare ansvar och högre kvalitet i komvux inklusive sfi (dir. 2025:103). En särskild utredare ska föreslå åtgärder för att avhjälpa brister i sfi och komvux i övrigt. Syftet är att stärka förutsättningarna för att fler elever ska påbörja och slutföra en utbildning av hög kvalitet.

Regeringen konstaterar att sfi, svenska som andraspråk och annan utbildning i komvux ofta är delar i en och samma utbildningskedja, där även bl.a. studie- och yrkesvägledning och validering kan ingå. För en god progression för eleven bör alla delar i utbildningskedjan enligt regeringen hänga ihop, tillsammans med insatser utanför komvux, t.ex. sådana som Arbetsförmedlingen ansvarar för. För att fler som har behov av utbildning i svenska språket ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden räcker det alltså inte med att vidta åtgärder för att förbättra sfi. Även de andra delarna av utbildningskedjan och samordningen med Arbetsförmedlingens insatser behöver ses över, enligt direktiven. När det gäller möjligheterna att kombinera sfi med annan utbildning anger regeringen att det behöver utredas om de underutnyttjas och behöver främjas ytterligare. I uppdraget ingår att undersöka om det finns behov av ytterligare åtgärder för att säkerställa att elever som deltar i en yrkesutbildning i komvux har de kunskaper i svenska språket som efterfrågas på arbetsmarknaden.

Av direktiven följer vidare att utredaren ska lämna förslag som säkerställer att utbildningen hos enskilda utbildningsanordnare håller en hög kvalitet och som förhindrar att kriminella eller på annat sätt olämpliga aktörer t.ex. får betygsrätt. Kontrollen av enskilda utbildningsanordnare i komvux ska skärpas och kommunernas ansvar för utbildningen ska tydliggöras. Utredaren ska bl.a. föreslå hur en ägar- och ledningsprövning av enskilda som ansöker om betygsrätt för utbildning motsvarande komvux kan utformas. Regeringen konstaterar också att det systematiska kvalitetsarbetet inom sfi och komvux i övrigt behöver förbättras. Utredaren ska bl.a. kartlägga hur arbetet bedrivs samt vid behov föreslå åtgärder.

När det gäller undervisningstid ska utredaren bl.a. kartlägga undervisningstiden i komvux och analysera hur skolhuvudmän arbetar med att säkerställa att utbildningen organiseras och bedrivs i enlighet med skollagens krav på att utbildningen ska utgå från individens behov och förutsättningar samt lämna förslag på området. Utredaren ska bl.a. också lämna förslag om frånvarorapportering. Att elever i sfi och komvux i övrigt deltar i utbildningen och är aktiva i studierna är enligt regeringen en förutsättning för en god målluppfyllelse och en effektiv utbildning.

Utskottets ställningstagande

Kunskaper i svenska språket är en nyckel till etablering i det svenska samhället för nyanlända vuxna. I fråga om att stärka kvaliteten inom sfi vill utskottet uppmärksamma att riksdagen nyligen har fattat beslut om de lagändringar som föreslogs i propositionen Skärpta krav i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) och som trädde i kraft den 1 januari 2026 (prop. 2025/26:10, bet. 2025/26:UbU4, rskr. 2025/26:49). Som framgår av utskottets ställningstagande anser utskottet att dessa lagändringar kan bidra positivt till utbildningens kvalitet och förbättra genomströmningen, bl.a. genom att utbildningen i sfi blir mer sammanhållen och effektiv.

I fråga om högre kvalitet och ökad styrning av sfi som efterfrågas i flera yrkanden konstaterar utskottet att regeringen nyligen har tillsatt en utredning om tydligare ansvar och högre kvalitet i komvux inklusive sfi, som syftar till att stärka förutsättningarna för att fler elever ska påbörja och slutföra en utbildning av hög kvalitet. Utredningen har, som framgår ovan, flera uppdrag som rör sfi, bl.a. när det gäller möjligheterna att kombinera sfi med yrkesutbildning och när det gäller kontroll av enskilda utbildningsanordnare. Utskottet vill inte föregripa utredningens arbete och den fortsatta beredningen.

Utskottet kan vidare när det gäller utformningen av sfi konstatera att Skolverket har i uppdrag att ta fram nya kurser i sfi som är bättre anpassade till elevernas olika förutsättningar och där studieomfattningen till skillnad från i dag framgår. Det kan tillsammans med den nyligen beslutade tidsgränsen ge en bättre struktur och plan för studierna, för såväl skolhuvudmannen som läraren och eleven. Uppdraget ska redovisas i april 2026. Utskottet ser inte skäl att föregripa det pågående arbetet.

Inte heller i övrigt ser utskottet skäl att föreslå åtgärder med anledning av yrkandena. Mot bakgrund av ovanstående, gällande bestämmelser och pågående arbete avstyrker utskottet motionerna 2025/26:1563 (KD), 2025/26:3039 (M), 2025/26:3190 (C) yrkandena 29 och 30, 2025/26:3365 (MP) yrkande 3 och 2025/26:3810 (S) yrkandena 72, 79 och 80.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som beretts i förenklad ordning.

De motionsyrkanden som finns upptagna i bilaga 2 rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden, se betänkandena 2022/23:UbU9, 2023/24:UbU13 och 2024/25:UbU13. Utskottet avstyrker därför dessa motionsyrkanden. Tidigare ståndpunkter framgår av de nämnda betänkandena.

Reservationer

1. Behov av utbildning inom vissa områden, punkt 1 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2822 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 35 och avslår motionerna

2025/26:1196 av Magnus Resare (M) yrkande 3,

2025/26:2303 av Patrik Lundqvist m.fl. (S),

2025/26:3282 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 23 och

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 31 och 119.

Ställningstagande

Det saknas i dag kompetens både på bredden och på spetsen för att kunna minska glappet mellan en accelererande digitalisering och en god cybersäkerhet. På sikt är kompetensförsörjningen en stor utmaning. Både det politiska systemet, den offentliga sektorn och allmänheten i övrigt ligger i mångt och mycket efter i förståelse för den faktiska hotbilden, och åtgärderna och skyddet är inte heller dimensionerade för den hotbild vi ser. Inrättandet av ett cybercampus på Kungliga Tekniska högskolan är ett viktigt steg på vägen. Jag ser bl.a. också att tillgången till yrkeshögskoleutbildningar på detta område är viktig.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

2. Behov av utbildning inom vissa områden, punkt 1 (MP)

av Camilla Hansén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3282 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 23 och

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 31 och 119 samt avslår motionerna

2025/26:1196 av Magnus Resare (M) yrkande 3,
2025/26:2303 av Patrik Lundqvist m.fl. (S) och
2025/26:2822 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 35.

Ställningstagande

I den gröna omställningen behövs det både fler jobb och fler som arbetar. Om det finns rätt utbildad arbetskraft lokalt och regionalt blir de nya gröna industrierna arbetstillfällen på plats, och inte bara något som leder till tillfällig inflyttning från andra orter och länder. När omställningen sker finns stora behov av vidareutbildning och en möjlighet för fler att byta yrkesväg. Det blir därför viktigt att det skapas nya möjligheter att byta riktning under arbetslivet och att man kan bygga på den kunskap man redan har.

Omställningen till en cirkulär ekonomi kräver satsningar både på omställning och utbildning av befintlig arbetskraft och på ny arbetskraft. Jag vill att yrkesutbildningen när det gäller återbruk, återvinning, resurseffektivitet och cirkulär ekonomi ska stärkas. För många företag kan det vara utmanande att hitta tid och resurser för kompetensutveckling, och därför behöver fler typer av utbildningar skapas.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anføres ovan.

3. Regionalt yrkesvux, punkt 2 (S)

av Anders Ygeman (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S) och Niklas Sigvardsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3810 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 69 och avslår motion

2025/26:3245 av Camilla Brunsberg och Marlène Lund Kopparklint (båda M) yrkande 3.

Ställningstagande

Regionalt yrkesvux har blivit en motor i omställningen på arbetsmarknaden och ett skarpt verktyg för jobb och integration. Satsningen på regionalt yrkesvux behöver fortsätta med fokus på både ökad kvalitet och att skapa fler utbildningsmöjligheter för vuxna. Det är också viktigt att kommunerna får

möjlighet att planera utbyggnaden och dimensionera utbildningen efter de behov som finns. För att kommunerna ska kunna erbjuda yrkesutbildningar i tillräcklig omfattning i förhållande till behoven i arbetslivet behöver statsbidraget för yrkesutbildningar i komvux utvecklas. Nyttjandegraden av dagens statsbidrag är för låg. I linje med förslag i Yrkesvuxutredningens betänkande SOU 2024:16 ser vi att statsbidraget behöver bli mer långsiktigt och stabilt, samtidigt som det behöver bli mer flexibelt. Ett mer långsiktigt grundbidrag bör införas med treåriga beslut som kombineras med möjligheten för kommuner att få tilläggsbidrag.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

4. Lärlingsutbildning, punkt 3 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:3189 av Anders Ådahl m.fl. (C) yrkande 7.

Ställningstagande

Lärlingsutbildningarna har en viktig roll när det gäller att förse arbetsmarknaden med kompetent arbetskraft. I länder som Tyskland, som har framgångsrika lärlingsprogram, är näringslivet direkt och löpande involverat i lärlingsutbildningarna, regionalt och lokalt. För att utbildningarna ska leda till arbete och för att arbetsmarknaden ska få rätt kompetens anser jag att de behöver reformeras så att de bättre kan tillgodose arbetsmarknadens behov. Jag anser att den som anställer en lärling ska kunna välja elev till lärlingsutbildningen.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

5. Utveckling av yrkeshögskolan, punkt 4 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3185 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 7 och
2025/26:3189 av Anders Ådahl m.fl. (C) yrkande 2 och
avslår motion
2025/26:3249 av Camilla Brunsberg (M) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Yrkeshögskolan, med sin specialiserade yrkesutbildning som direkt matchar arbetsmarknadens behov, är ett av de mest framgångsrika utbildnings- och arbetsmarknadsprojekten i Sverige och ger stora samhällsekonomiska vinster. Yrkeshögskolan behöver dock stärkas. Det behövs en fortsatt utbyggnad av yrkeshögskolan med fokus på fler fördjupningsutbildningar, ökat utbud av digitala kurser samt ökade möjligheter till teknik- och yrkescollege och lärlingsutbildningar.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

6. Tillsyn och kontroll, punkt 5 (V)

av Nadja Awad (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:973 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 15 och 16.

Ställningstagande

Precis som inom den ordinarie skolan är det en förutsättning för ett riktigt bra skolsystem att vuxenutbildningen fokuserar på det viktigaste. Kvaliteten och behoven ska alltid komma i första rummet, inte möjligheten att berika sig på verksamheten. Verksamma inom vuxenutbildningen pekar på att marknadsanpassningen gör att kostnaderna har pressats på ett sätt som försämrat kvaliteten i utbildningen, även i fråga om sådan utbildning som bedrivs i kommunal regi, på grund av konkurrensen med billigare privata verksamheter. Vidare innebär marknadsanpassningen ett resursslöseri när vinster plockas ut från den skolpeng som egentligen är till för undervisningen. Om det nu har byggts upp ett stort system för kontroll och granskning av skolan är det motsatsen som kännetecknar vuxenutbildningen: avsaknad av kontroll och granskning. Ett flertal rapporter från Skolverket och Skolinspektionen visar att kommunerna ofta brister när de upphandlar vuxenutbildning och lägger ut delar på entreprenad.

Jag anser att dagens lagstiftning är för svag. Den ger inte huvudmännen verktyg eller incitament att granska de verksamheter som de lägger ut vuxenutbildningen på. Regeringen bör därför återkomma med ett lagförslag som innebär att kommunerna ska ha rätt och skyldighet att göra ägar- och ledningsprövning av utbildningsanordnare som bedriver komvux på entreprenad. Jag vill också se ett lagförslag som innebär skärpta krav på kommunernas tillsyn av vuxenutbildning som bedrivs på entreprenad.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

7. Stöd och elevhälsa, punkt 6 (S)

av Anders Ygeman (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S) och Niklas Sigvardsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3810 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 65 och
avslår motion

2025/26:613 av Marie Olsson (S).

Ställningstagande

För att höja kvaliteten och öka likvärdigheten inom komvux behöver elevers möjligheter till stöd och anpassningar utvecklas. Elevgruppen inom komvux har förändrats. För många av de utrikesfödda som ska etablera sig på den svenska arbetsmarknaden är yrkesvux det bästa alternativet. För att möta målgruppens behov och bryta segregationen behövs mer utbildning men också ökad kvalitet och stöd i utbildningen. Det finns behov av att utreda stöd- och elevhälsoinsatser inom komvux. Det är viktigt att analysera vilka åtgärder, t.ex. förbättrad tillgång till stöd och ökad tillgång till elevhälsoinsatser, som kan få fler elever att nå målen med sin utbildning i komvux.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

8. Läromedel, punkt 7 (S)

av Anders Ygeman (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S) och Niklas Sigvardsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3810 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 66 och
avslår motion

2025/26:2791 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkande 26.

Ställningstagande

Utredningen om stärkta skolbibliotek och läromedel visade att kvaliteten i komvux ofta blir lidande eftersom eleverna inte har råd att köpa kurslitteratur. För att höja kvaliteten och öka jämlikheten vill vi att läromedel inom komvux på sikt ska vara kostnadsfria. Vi vill ha en starkt tillgång och förtydligad rätt till kostnadsfria läromedel för elever inom sfi och komvux på grundläggande nivå.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

9. Läromedel, punkt 7 (V)

av Nadja Awad (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2791 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkande 26 och
avslår motion

2025/26:3810 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 66.

Ställningstagande

Alla har rätt till flera chanser och likvärdiga möjligheter till utbildning. Inköpen av kurslitteratur är en stor ekonomisk börda för många studerande. Skolbiblioteken köper inte in tillräckligt många exemplar av varje bok för att de ska räcka till alla. Det kan också vara svårt att få tag på vissa böcker när de säljer slut i bokhandeln. Det kan dessutom ses som ett avsteg från principen om avgiftsfrihet för utbildningen om man behöver köpa sin egen kurslitteratur. För den som läser motsvarande utbildning som tonåring kostar kurslitteraturen ingenting. Om huvudmännen skulle köpa in böcker skulle det också underlätta lärarnas planering.

Utredningen om stärkta skolbibliotek och läromedel föreslog att elever inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå skulle få tillgång till läromedel utan kostnad. Regeringen väljer i stället att lägga fram ett lagförslag

som bl.a. innebär att huvudmannen kan besluta att de lärverktyg som varje elev har för eget bruk och får behålla som sin egendom ska anskaffas av eleverna själva eller erbjudas mot avgifter som högst motsvarar huvudmannens anskaffningskostnader. Jag anser att det behövs en skarpare reglering så att inte kostnader vältras över på de studerande. Regeringen bör återkomma med ett lagförslag som innebär att elever inom vuxenutbildning enbart ska förväntas hålla sig med enstaka lärverktyg.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

10. Komvux som anpassad utbildning, punkt 8 (S)

av Anders Ygeman (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S) och Niklas Sigvardsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3810 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 67.

Ställningstagande

I dag avstår många personer med en intellektuell funktionsnedsättning från att studera inom komvux på grund av svårigheter att kombinera olika ekonomiska ersättningar. Möjligheterna för dessa personer att studera inom komvux behöver stärkas. Vi vill därför att det utreds hur finansieringen av anpassad utbildning inom komvux ska fungera.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

11. Utbildning i svenska för invandrare, punkt 9 (S)

av Anders Ygeman (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S) och Niklas Sigvardsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3810 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkandena 72, 79 och 80 samt avslår motionerna

2025/26:1563 av Lili André (KD),

2025/26:3039 av Cecilia Gustafsson (M),
2025/26:3190 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkandena 29 och 30 samt
2025/26:3365 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 3.

Ställningstagande

Det svenska språket är helt avgörande för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden och för att bli en del av det svenska samhället. Att kunna tala, skriva och läsa på svenska är ett krav inom många yrken och ofta nödvändigt för att kunna delta i utbildning. Språket lägger grunden för självständighet och delaktighet och en fungerande integration. Det är även en förutsättning för vårt gemensamma välbefinnande och vår gemensamma välfärd.

Den kommunala vuxenutbildningen i svenska för invandrare (sfi) är helt avgörande i det svenska utbildningssystemet, men det är väl känt att det finns kvalitetsbrister. För att fler ska kunna lära sig svenska måste sfi fungera bättre.

Proposition 2025/26:10 Skärpta krav i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) innehöll en del förslag i rätt riktning. Det är bra att det nu införs skärpta krav i sfi. Samtidigt är det beklagligt att en del av Kliva-utredningens förslag försämrats, medan andra förslag som är avgörande för att stärka kvaliteten i sfi ignorerats. Vi anser att regeringen borde ha föreslagit åtgärder för att öka kvaliteten och likvärdigheten i sfi. Det handlar bl.a. om att reglera distansundervisningen tydligare inom sfi och att vidta åtgärder för att öka behörighetskraven för lärare i sfi. Närundervisning ska vara huvudregel för sfi. Vi efterfrågar ett åtgärdsprogram för stärkt kvalitet i sfi, bl.a. med en ökad styrning för fler behöriga lärare.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

12. Utbildning i svenska för invandrare, punkt 9 (V, MP)

av Camilla Hansén (MP) och Nadja Awad (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3365 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 3 och
avslår motionerna

2025/26:1563 av Lili André (KD),

2025/26:3039 av Cecilia Gustafsson (M),

2025/26:3190 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkandena 29 och 30 samt

2025/26:3810 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkandena 72, 79 och 80.

Ställningstagande

Att lära sig ett nytt språk är nyckeln till integration, arbete och delaktighet i demokratin. Utbildningsformen kommunal vuxenutbildning i svenska för invandare (sfi) står inför förändringar. De senaste tio åren har antalet nyanlända minskat, men det finns fortfarande behov av språkutbildning i flera grupper, bl.a. för personer som varit i Sverige ganska länge och ännu inte lärt sig svenska, vilket också blir ett hinder för deltagande i samhällsliv och arbetsliv. Sfi behöver öppna för fler och ha mer uppsökande verksamhet för att nå de som behöver utbildningen. Vi anser att vägen till en effektivare sfi går via investeringar i kvalitet, individanpassning och större möjlighet att kombinera sfi och jobb, inte genom alltför strikta tidsgränser.

Vi vill att kvaliteten i sfi ska öka. Vi vill se en utbildning som bygger på varje individs potential och ger reella förutsättningar för ett livslångt lärande. Det behövs bl.a. mindre grupper, högre lärartäthet, legitimerade lärare och bra anställningsvillkor. Kvaliteten på undervisningen kan också höjas genom en större omfattning av ämnesstudier i svenska som andraspråk för sfi-lärare. I dag räcker det med en termin, jämfört med tre terminer för gymnasielärare.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

13. Utbildning i svenska för invandrare, punkt 9 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3190 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkandena 29 och 30 samt avslår motionerna

2025/26:1563 av Lili André (KD),

2025/26:3039 av Cecilia Gustafsson (M),

2025/26:3365 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 3 och

2025/26:3810 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkandena 72, 79 och 80.

Ställningstagande

En viktig nyckel för integrationen är språket. Samtidigt leder sfi i dag inte i tillräckligt hög utsträckning till arbete. Jag vill att sfi görs om till jobbsvenska med två tydliga spår – ett för personer med kortare utbildningsbakgrund där syftet med utbildningen är att snabbt komma ut i arbete, och ett med fokus på akademisk svenska för personer med längre utbildningsbakgrund.

Inom spåret för personer med kortare utbildningsbakgrund ska eleverna förberedas för arbetslivet och för att kunna kommunicera på en arbetsplats.

Resultatet ska vara ett jobbsvenskacertifikat. Ett krav ska också vara att utbildningen kombinerar språkundervisningen med yrkesförberedelser och att alla som anordnar språkundervisningen ska ha nära samarbete med arbetsgivare inklusive platser för arbetsplatsförlagt lärande.

Det andra spåret med akademisk svenska kommer att ha fokus på en fördjupad språkundervisning, men även det spåret ska ha en tydligare inriktning på förberedelser för arbetslivet än i dag. Slutförd utbildning ska leda till ett certifikat för akademiska studier.

I dag finns tillgång till bra och välfungerande digitala hjälpmedel för undervisning. Därför vill jag att det även ska utredas hur nätkurser, appbaserade och AI-understödda läromedel samt andra digitala hjälpmedel ska bli en större del av sfi-undervisningen och integrationsarbetet.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2025/26

2025/26:41 av Josef Fransson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra åt regeringen att verka för ett kunskapslyft i naturvetenskaperna och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:602 av Johan Andersson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta behovet av kompetensförsörjning i samband med byggandet av Ostlänken och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:613 av Marie Olsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att införa elevhälsa även inom vuxenutbildningen och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:973 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett lagförslag som innebär att kommunerna har både rätt och skyldighet att göra ägar- och ledningsprövning av utbildningsanordnare som bedriver kommunal vuxenutbildning på entreprenad, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett lagförslag som innebär skärpta krav på kommunernas tillsyn av vuxenutbildning som bedrivs på entreprenad, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:1196 av Magnus Resare (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att integrera taxiföraryrket i befintliga vuxenutbildningsformer, såsom kommunal vuxenutbildning (komvux), yrkesvux och folkhögskolekurser, och överväga införandet av särskilda yrkeshögskolekurser (YH) riktade mot taxibranschen och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1563 av Lili André (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla branschspecifika sfi-program med koppling till arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1982 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över beslutsprocessen angående yrkesutbildningar i syfte att snabbare än i dag kunna starta nya yrkesutbildningar där behoven finns och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2027 av Johanna Rantsi och Sten Bergheden (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över införandet av särskilda förberedande utbildningar för behörighet till yrkeshögskoleutbildningar och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2119 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att göra en kartläggning över behovet av yrkesutbildningar för att göra det möjligt att så snart som möjligt täppa till glappet inom bristyrken och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2179 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att skapa valideringsutbildningar inom bristyrken för att säkerställa god kompetens inför framtida utmaningar och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2303 av Patrik Lundqvist m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över och säkra den kompetens på högspänningsområdet som Sverige behöver och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2791 av Isabell Mixter m.fl. (V):

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett lagförslag som innebär att elever inom vuxenutbildning enbart ska förväntas hålla sig med enstaka lärverktyg och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2798 av Tony Haddou m.fl. (V):

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att ge asylsökande och de som omfattas av massflyktsdirektivet rätt att, utan undantag, läsa svenska för invandrare (sfi) och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2822 av Mikael Larsson m.fl. (C):

35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att yrkeshögskolan är en viktig aktör som behöver involveras när samhällets cyberkompetens breddas och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3039 av Cecilia Gustafsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att utreda möjligheten att införa tydliga nationella krav på progression och närvaro inom sfi-undervisningen och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3185 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka yrkeshögskolorna med fokus på ökat utbud av digitala kurser, ökade möjligheter till teknik- och yrkescollege och lärlingsutbildningar och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3189 av Anders Ådahl m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka vuxenutbildningarna i syfte att stärka både det livslånga lärandet och näringslivets och den offentliga sektorns utveckling i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en fortsatt utbyggnad av yrkeshögskolan med fokus på fler fördjupningsutbildningar, ökat utbud av digitala kurser och ökade möjligheter för teknik- och yrkescollege och lärlingsutbildningar och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vuxenutbildningarna i större utsträckning ska utformas utifrån näringslivets kompetensbehov, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas ett gemensamt system för ansökan till yrkeshögskolan och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vuxenutbildningen långsiktigt bör byggas ut, inte minst inom

- bristyrken, genom fler platser inom yrkesvux, komvux och folkhögskola i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att urvalsprocessen till lärlingsutbildningarna bör göras om så att näringslivets behov premieras i större utsträckning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det möjligt för dem som anställer en lärling att också själv få bestämma elev till lärlingsutbildningen och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3190 av Jonny Cato m.fl. (C):

29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sfi bör göras om och bli jobbsvenska med fokus på att komma in på arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur nätbaserade kurser, appbaserade och AI-understödda läromedel samt andra digitala hjälpmedel ska bli en större del av integrationsarbetet, som en del av en förstärkt sfi-undervisning, och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3245 av Camilla Brunsberg och Marlène Lund Kopparklint (båda M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utreda orsakerna till de höga nivåerna av återlämnade medel inom yrkesvux och se över hur resurserna kan användas mer effektivt och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3249 av Camilla Brunsberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ta bort de geografiska begränsningarna vid tilldelning av YH-utbildningar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över finansieringsmodellen genom att kombinera grundstöd med en prestationsbaserad del och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3282 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa vidareutbildningar för att uppdatera kunskap eller byta riktning genom hela livet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3365 av Camilla Hansén m.fl. (MP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka vuxenutbildning och yrkeshögskolan och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka kvaliteten på sfi och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett grönt kunskapslyft för att underlätta omställning till en hållbar arbetsmarknad, motverka arbetslöshet och skapa hållbara jobb för unga och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett grönt kunskapslyft i syfte att underlätta omställning till en hållbar arbetsmarknad, motverka arbetslöshet och skapa hållbara jobb för unga och tillkännager detta för regeringen.
87. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka förutsättningarna att rekrytera rätt kompetens till rätt plats genom bl.a. främjad arbetskraftsinvandring, utbildningsåtgärder och omställningsstudiestöd och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP):

31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att satsa på utbildning och kompetensförsörjning för den cirkulära ekonomin och tillkännager detta för regeringen.
119. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vidareutbildningar för cirkulärt byggande och demontering och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3596 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C):

42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snabbt bör bidra till kompetensförsörjningen genom att överväga utbyggnad av yrkesvux, yrkeshögskoleplatser och platser inom vidareutbildningarna i bristyrken i omställningsstudiestödet samt genom arbetskraftsinvandring, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:3810 av Anders Ygeman m.fl. (S):

63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur stödet och kvaliteten inom komvux bättre kan anpassas till målgruppen för att förbättra genomströmning och etablering på arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.

64. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om hur statens och huvudmännens kontroll över vuxenutbildningen med särskilt fokus på komvux och sfi kan öka och tillkännager detta för regeringen.
65. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att utreda stöd- och elevhälsoinsatser på komvux och tillkännager detta för regeringen.
66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt tillgång och förtydligad rätt till kostnadsfria läromedel för elever inom sfi och vuxenutbildning på grundläggande nivå och tillkännager detta för regeringen.
67. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en utredning gällande finansiering av studier inom komvux som anpassad utbildning och tillkännager detta för regeringen.
69. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett mer långsiktigt grundbidrag till yrkesvux och tillkännager detta för regeringen.
70. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska införas en möjlighet till extra tilldelning av statsbidrag för yrkesvux från Skolverket för att möta snabbt uppkomna utbildningsbehov regionalt och lokalt och tillkännager detta för regeringen.
72. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka utbildningen i svenska för invandrare och tillkännager detta för regeringen.
79. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att distansundervisning inom sfi ska regleras hårdare samt att närundervisning ska vara huvudregel inom sfi-undervisningen och tillkännager detta för regeringen.
80. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett åtgärdsprogram för stärkt kvalitet i sfi ska genomföras med bl.a. ökad reglering av distansundervisningen och ökad styrning mot fler behöriga lärare och tillkännager detta för regeringen.
83. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av ett mer stadigvarande utbildningsutbud inom yrkeshögskolan för att tillgodose arbetsmarknadens långsiktiga behov och tillkännager detta för regeringen.
84. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett gemensamt system för ansökan till yrkeshögskolan bör införas samt att Myndigheten för yrkeshögskolan bör få i uppdrag att genomföra en förstudie tillsammans med relevanta myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
85. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla yrkeshögskolan och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet

Motion	Motionärer	Yrkanden
10. Motioner som bereds förenklat		
2025/26:41	Josef Fransson (SD)	
2025/26:602	Johan Andersson m.fl. (S)	
2025/26:1982	Sten Bergheden (M)	
2025/26:2027	Johanna Rantsi och Sten Bergheden (båda M)	1
2025/26:2119	Ann-Sofie Lifvenhage (M)	
2025/26:2179	Ann-Sofie Lifvenhage (M)	
2025/26:2798	Tony Haddou m.fl. (V)	27
2025/26:3189	Anders Ådahl m.fl. (C)	1 och 3–6
2025/26:3365	Camilla Hansén m.fl. (MP)	2 och 4
2025/26:3422	Katarina Luhr m.fl. (MP)	34 och 87
2025/26:3596	Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C)	42
2025/26:3810	Anders Ygeman m.fl. (S)	63, 64, 70 och 83–85